

JOÑAAGAITAKIRIRI JUAN

Joñaagantakiri Jesucristo

¹ Jiroka joñaagantakiri Pawa tsika ikan-takota Jesucristo, iri Pawa kantakaawori jiyotantyaari jompirataniiti tsika onkantakotya pokimataintsiri jiñaitiro. Iro jotyaantantakariri Pawa imaninkariti inkamantiri Juan. Tima jirika Juan iri jompiratapiintakari Pawa. ² Iri Juan kinkithatakirori okaatzi jiñaakiri. Iñaani Pawa ikinkithatakirori ikantakaantakiri Jesucristo inkamantantiro. ³ Kimoshiri inkantaiya ñaanataironi jiroka kamantaantsi, ari inkimityaari iijatzi kimisantaironi. Kimoshiri inkantaiya monkaataironi osankinatainchari. Tima okaakitizimatai jiñaantaityaawori.

Jiwithaitari kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 jap-atoita

⁴ Naaka Juan osankinatzirori jiroka. Iiroka nosankinatzeni kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 papatoyita nashiyitachari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatsi Pawa, iri itakawori pairani itzimaki, irootaintsi impiyi, nishironka inkantaimi irirori, kamiitha isaikakaayitaimi janta. Ari inkimitaimiri jiiitaitziri “7 tesorintsi”. ⁵ Ari inkimitaimiri iijatzi Jesucristo, tyaaryoori inatzi ikinkithatakotziri. Iriitaki itanaawori ipiriinta ikamawitaka, iri pinkathariwintairiri maawoni pinkathariwitachari jaka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi aakaiti. Iriitaki kimitakaantairi

inkywaatyimi, ipiyakotairo ayaaripironka ikapathainkataki pairani ikamawintayitai.

⁶ Iriitaki pinkatharitakaayitakairi. Iriitaki ompiratasorintsitakaayitairi antawaitantaa-nariri Pawa Ashitariri. Iriitaki otzimimotairi jowaniinkawo, iriitaki pinkatharipirotaatsiri. Ari inkantaitatyaani. Ari onkantyaari. ⁷ Jirika Cristo, inkinapai minkoriki, maawoni jiñaitawairi. Jimatsityaawo jiñaawairi owathaamirikitakiriri. Jiraakoitaiyaari maawoni jaka kipatsiki, jimatsityaawo kaari jyininkatawakaachani. Ari onkantyaari.

⁸ Jiroka ikantzi Awinkathariti Pawa: Naakataki ojoyawori itawori osankinarintsi, Naaka ojoyawori iijatzi iwiyaantawori. Añaachana Naaka iroñaaka, Naaka itakawori pairani notzimaki, Naaka piyaatsini paata. Naakataki tzimapirotatsiri noshintsinka.

Joñaagantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirintzi powayitana pikimisantzinkaritari, ari akaataiyakini amaw-itakiro akimaatsiwaitaka, ari atsipatawakaa ipinkathariwintayitai Jesús. Pairani nosaiki othampishiki iitachari Patmos nokinkithatziro jiñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús. ¹⁰ Okanta apaani kitiijyiri ikinkishiritakotapiintaitari Awinkathariti, tzimatsi joñaagakinari Tasorintsinkantsi. Nokimakiri notaapiiki iita kantanari, ikimitakawo tyootaantsi jiñaawaitzi, ¹¹ ikantakina: “Posankinatiro onkaati noñaayimiri. Iro potyaantiniriri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka nashitakawori nampitsi saikatsiri

Asia-ki. Tima jiroka 7 nampitsi, iitachari: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea”.

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri iita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamintotsipaini jiwitsikaitziri oro. Ikaatzi 7. ¹³ Iro kantacha janta niyankiniki ari josatikaka apaani kimitakariri Itomi Atziri. Opamankakiri iitziki iithaari. Jontarikakari ichopiniiki jiwitsikajyironkaataitziri oro. ¹⁴ Kitamaapowainka ikantaka iitoki, kimiwaitaka iroomi iwitzi oijya, kitamaaki okantaka iroowaitaki jiriniki. Irooki okimitakari paampari. ¹⁵ Shipakiryaa okantayitaka iitzi, iriiwaitaki iporiryaatzi kiriiki itagaitziri. Okimiwaitakawo iñaani opoimaatzi oshinchaani jiña. ¹⁶ Joirikaki impokiropaini jakopiroki, ikaatzi 7. Jomishitowimaitawo ipaantiki kimitakawori osataamintotsi, apimini okanta othoyimpitaki. Ikimitakari ipooki ikanta ooryaatsiri ishipakiryaaapirotzi tampatzikapaiti.

¹⁷ Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha jotirotantakinawo jakopirori, ikantana: “Iiro pithaawi, Naakataki itawori, Naakataki iwiyaantyaawori. ¹⁸ Naakataki kañaaniri, nokamawitaka iro kantacha ari nonkantaitatyaani nañagai. Naakataki ashitaawori shintsinkantsi jowaitaana nompiyakaantya notyaantantai sarinkawiniki. ¹⁹ Posankinatiro okaatzi piñaakiri, iro pitantya piñaakiri iroñaaka, impoña onkaati piñiiri paata. ²⁰ Ikaatzi ootamintotsi piñaakiri kaatatsiri 7, iri oiyakaawintariri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka jinashitakawo nampitsi. Ikaatzi

piñaakiri impokiro noirikakiri nakopiroki, kaatatsiri 7, iri oiyakaawintariri maninkariiti tsipataariri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka”.*

2

Kamantaantsi jotyaantaitakiniriri 7 japatoita kimisantzinkariiti:

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Efeso-ki

¹ “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantatsiri apatotachari Efeso-ki. Iri ñaanatziriri oirikakiriri 7 impokiro jakopiroriki, osatikainchari niyanki ipaampataki 7 ootamintotsi. Ikantziri:

² ‘Niyotziro okaatzi pantayitziri, tsika pikanta pantawaitaki, okaatzi pamawitakiri. Pisamay-itakari kaaripiroshiririiti. Piñaantawaitaari iitashiwaitachari, “Otyaantapiroriiti” itzimi yotaantashiwaitachari. Piyotairi iiroka thiiyinkari jinayitzi. ³ Tyaaryoori pinatzi, amawiwaini pikantaka, oiyiki pikimaatsiwaitaka jowasankitaawintaitzimiro pipairyairo nowairo. Tiimaita pisamawaita. ⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Powajyaantanakiro iirokaiti pitakotanta, tii pantairo pikimiwitanakawo pairani. ⁵ Pinkinkishiritiro tsika pikanta pairani owakiraa pikimisananaki. Powajyaantiro tsika pikanta iroñaaka, pantairo tsika pikantanaka

* **1:20** Tzimatsi kantatsiri jirikaiti “maninkariiti” kinkithatakotainchari jaka, iriitaki atziriiti ikaatzi jiwayitairiri kimisantzinkariiti. Tzimatsi pashini kantatsiri, iriiyitaki tyaryoori maninkariiti.

owakiraini pikimisananaki. Tima iirorika powajyaantairo, ari niyaatashitakimi, naapithataimiri ootamintotsi saikimotakimiri janta. ⁶ Iro kamiithataintsi pantakiri iirokaiti pikisaniintakiro jantakiri ikaatzi kimisantanairiri jiyotaantziri pairani Nicolás. Nimatsitataikari naaka.* ⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziri kimisantzinkariiti. Intzimirika kitsirinkakironi, ari noshinitairi joyaawo chochoki añaaakaantatsiri pankitainchari itasorintsi pathatiki Pawa’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Esmirna-ki

⁸ “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Esmirna-ki. Iri ñaanatziriri itakawori, iwiyaantyaawoni. Iri ñaanatziriri kamawitainchari iro kantacha añagai iijatzi. Ikantziri:

⁹ ‘Niyotziro pantayitziri, niyotziro pikimaatsiwaitaka, niyotziro pashironkaawaitaka, iirokawitaka ajyaagantashiritaniri. Niyotzi iijatzi ithiiyakotakimi Judá-mirinkaiti janta. Jiitashiwaitaka Judá-mirinka, añaa Satanás ashitakariri. ¹⁰ Iro pithaawantashitawo onkaati pinkimaatsityaari. Tima irootaintsi piñiiri tsika inkaati jomontyaakaanitiri kamaari. Ari pisaikiri onkaati 10 kitiiyyiri pinkimaatsiwaitya, jiñaantashiritatziimi kamaari. Iro kantacha ontzimatyii pintyaaryooshiriti iirokaiti piyaatakaairo

* **2:6** Tii jiyopiroitzi itzimi “kimisantanairiri jiyotaakiri pairani Nicolás”. Kimitaka iriitaki nashitaincha japatota, iri yotaashiwaitakariri kimisantzinkariiti, aamashitya iri kimitakariri Balaam okaatzi jantakiri pairani irirori.

onkantawitatya intsitokaitimi, aritaki nañaakaimi paata, onkimiwaityaawo namathaiyitaatyimimi. ¹¹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziri kimisantzinkariiti. Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, iiro jiñairo inkimaatsiwaitaiya japiitairo inkamai’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Pérgamo-ki

¹² “Jiroka posankinatiniriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Pérgamo-ki. Iri ñaanatziriri otzimimotziri josataaminto apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³ ‘Niyotziro pantayitziri, niyotzi pisaiki-motakiri ipinkathariwintziri Satanás. Iro kantacha niyotzimi iijatzi oisokiro powakina pipairyapiintakiro nowairo, tii powajyaantziro pawintaashiritana. Tii powajyaantanakiro iirokaiti okantawitaka jowamaawiitakari noyimisantakaapirotani Antipas, itzimi kinkithatakotakinari inampitawo Satanás. ¹⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Tzimayitatsi pikaataiyini kimitakariri Balaam jiyotaantzi. Tima pairani Balaam, jiyotaapiintakiri Balac onkantya inkaimashiryaantyaariri charinitanakariri Israel-ni jowakaiyaari itainiriri ikimitakaantashitari iwawani. Imayimpiritakaakiri iijatzi. ¹⁵ Ari okimitakari iijatzi tzimayitatsi kimisantayitakirori jiyotaantziri pairani Nicolás. ¹⁶ ¡Powajyaantairo! Iirorika powajyaantziro, ari niyaatashitakimi nowayiritiri, iro nowayiritantyaariri osataam-intotsi shitowatsiri nopaantiki. ¹⁷ Kowirori

inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi iñaanatziri kimisantzinkariiti. Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, ari nompakiri joyaawo manaantsitatsiri maná. Ari nompakiri iijatzi kitamaari mapi osankinataka owakiraari waironsi kaari jiyoitzi, apa jiyotairo aakironi jiroka mapi’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Tiatira-ki

¹⁸ “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Tiatira-ki: Iri ñaanatziriri Itomi Pawa, kimitakariri irooki paampari, poriryaataintsiri iitziki. Ikantziri:

¹⁹ ‘Niyotziro pantayitziri, pitakoyitantaka, pikimisantaki, pantawaitaki, kamaitaniri pinatzi. Iikiro pinkamaitanatyaaawo iroñaaka panaakaanakiro pikantawita pairani. ²⁰ Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Paapatziyakawo iirokaiti tsinani iitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantaniro inatzi, iro kantacha okaatzi iyotaantakiri iroori, oiyiki oitzipinashiritakiri nompiratani. Iro opoñaantari owakaayitakari itagaitziniriri ikimitakaantashiitari iwawani. Omayimpiritakaayitakiri iijatzi. ²¹ Osamani noy-aakowitakawo owajyaantantyaawori antakiri, iro kantacha tii okowi owajyaantiro omayimpiriwaitzi. ²² Iirorika owajyaantashitaawo, ari nomantsiyaakiro tsika omayimpiriwaitapiintaki, ari onkimaatsiwaityaari. Ari nonkimitaakiri inkaati mayimpiritakironi. ²³ Ari nowamaayitairi ikaatzi iyotaayitakiri. Iro ompoñaantyaari jiyotai maawoni kimisantzinkariiti naakataki

iyoshiritziriri maawoni, niyotzi iita ikinkishiriyitari, niyotzi iita ikimashiritziri. Ari onkantya noipiyantimirori okaatzi pantayitakiri iirokaiti. ²⁴ Irooma iirokaiti, yotapainchari janta Tiatira-ki kaari kimisantakironi okaatzi iyotaantashiwitakari, iiro noshintsithatzimi. Tima tii pipankinawaitawo okaatzi iyotaashiwitantakari jiiitaitziri “jimanakaapirotani Satanás”. ²⁵ Iro kantacha iirokaiti ontzimatyii pintyaaryooniti irojatzi nompoyantatyaari. ²⁶ Intzimirika kitsirinkakironi jimonkaatiro noñaani irojatzi iwiyaantapaatyaawoni, aritaki nimatakaakiri impinkathariwintairi atziriiti. ²⁷ Ari oiyatyaawo ikimitaakina Ashitanari naaka, jimatakaakinawo ipinkatharitakaana, ari inkimitagairi iijatzi iriroriiti impinkatharitakairi. Ari ijiwatantaiyaari jashirokotziti. Irijatzi apirotairini iisanitani, inkimitakaantairi ipookaitziro kowitzi.

²⁸ Niitairi naaka kimitakariri impokiro Oñaaminki.† ²⁹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziri kimisantzinkariiti’ ”.

3

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Sardis-ki

¹ “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Sardis-ki. Iri ñaanatziriri jiiitaitziri ‘7 tasorintsi’, oirikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimirotantayitakiri,

† **2:28** Ari jiiisitari iijatzi Jesús, ikantaitzi “Oñaaminki”. Paminiro Ap. 22.16.

ikantaitzimi “añashiriri”, añã tii ari pinkantya, kamashiriri pinayitzi.

² Pinkakimpishiritai. Pintyaaryooshiriti iiro pikamashiritanta. Tima Pawa jiñiuro okaatzi pantziri tii pimonkaatziro ikowakaimiri.

³ Pinkinkishiritiro ikamantaitakimiri pairani, pimonkaatiro. Powajyaantiro pantapiintakiri. Iirorika pikakimpitai, ari nomapokapaimi nompiyairika, nonkimityaari jomapokantzi koshintzi.

⁴ Iro kantacha tzimatsi janta Sardis-ki kiyopayipaini matakirori ikitishiritzi. Iriiyitaki kimitakariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki jiriipirotaantari jirikaiti onkantya intsipatantaiyaanari nokithaatawo kitamaari.

⁵ Intzimirika kitsirinkakironi, aritaki nonkithaatairi kitamaari. Iro nojyitziro iwairo itsipataari josankinatakotaka inkaati kañaaniyitaatsini. Nonkantairi Ashitanari, iijatzi maninkariiti: “Ikimisantaana jirika”. ⁶ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Filadelfia-ki

⁷ “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Filadelfia-ki. Iri ñaanatziriri Tasorintsitatsiri, Tyaaryoopirori. Iri ñaanatziriri jowaitakiri jashitaryagainiri atziriti, irijatzi jowaitakiri jashitapithatairi intyaayiti. Ari inkimitaiyaari David-ni. Tikaatsi shintsithatirini jirika jashitaryagainiri, jashitapithatairi iijatzi. Ikantziri:

⁸ ‘Niyotziro pantayitziri. Pamini. Noshinitakimi pintyai, tikaatsi otzikawakimini. Iro nimatakimiri tii pishintsishiritaiyini, iro

kantacha pimonkaatakinawo noñaani, tii ikimaitzimi pinkanti: “Tii jashitana Pawa”.
⁹ Iriima jirikaiti kantashiwaitachari: “Naaka Judá-mirinka”. Kaarimaita Judá-mirinkapirori, aña iri jashiyitakari Satanás. Irootaki notzi-irowakaantaiyaariri paata impinkathayitaimi. Ari jiyotairi imatatyá nitakotakimi. ¹⁰ Tima pityaaryoowintakiro iirokaiti pimonkaayitziro noñaani, aritaki nonkimpoyaawintakimi iiro jiñaantashiritantaitzimi. Tima kapichitapaaki jiñaantantimiri ikaatzi nampitawori kipatsiki.
¹¹ Irootaintsi nompíyaki. Kiso powiro pikimisantakiri, iiro paminaashiwaitanta pinintaiyaawo impayiitaimiri, jamathaitaimi.
¹² Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, ari nonkimitakaantairi tzinkamitsi otzinampitzirori itasorintsipankoti Pawa. Ari jashi jowairo isaikai. Ari nonkintakotainiri iwathaki iwairo Pawa, ari jiyoití Pawa ashitaari. Ari nonkintakotainiri iwathaki owairo nampitsi Jerusalén, ari jiyoitai isaikai jirika inampiki Pawa, ariitaachani isaawiki ompoñagaiyaawo inkitiki. Ari nonkintakotainiri iijatzi iwathaki owakiraari nowairo. ¹³ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti’ ”.

Kamantaantsi jotyaaantaitakiri Laodicea-ki

¹⁴ “Jiroka posankinatiniriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Laodicea-ki. Iri ñaanatziriri jiiitaitziri ‘Ari onkantyaari’, iri jawintaashiritapiintaitari jiñaawaitziro tyaaryoori. Iri ñaanatziriri jiwitsikakaitakiri pairani jiroka kipatsi. Ikantziri:

15 ‘Niyotziro pantayitziri. Pikimitakawo saawaironkatatsiri, jampaatatsiri. Nokowiri naaka, saawaari. Iirorika osaawatzi, katsinkaari. 16 Irooma pikimitawo jampaatatsiri jiña, ari noowawintaimi. 17 Pikantapiintaiyini iirokaiti: “Ajaagantakina, tikaatsi nonkowityiri”. Iro kantacha tii ari pinkantya, aña owashiriri pinatzi, manintaari, ashironkaari, amajyookiri, aatonkoryaamirikiri. 18 Aña ontzimatyii pinkimitakaantairo pamanantaatyirimi n-oro-ti itagaitakiri imporikapirotyaari. Ari pimatairo pajaagantya. Pinkimitakaantairo pamanantaatyiiromi kitamaari noithaari, iiro paatonkoryaamirikiwaitanta ompoñaantyaari pinkaaniwintawaitya. Pinkimitakaantiro pamanantaatyiiromi naawintawo pish-intsitantaiyaari pikamaatyaakitaki. 19 Iro namitari naaka noshintsithatziri nitakotani, nowasankitairi. Ontzimatyii pintyaaryootai iirokaiti, pimpiyashiritai. 20 Pamini, kimiwaitaka nonkatziyatyiimi jikokiroki nokaimi nontyaantyaari. Tzimatsirika inthomainta kimakinari, ishinitanarika nontyi, ari atyootawakaiyaari. 21 Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, aritaki intsipataina nompinkathariwintanti. Tima nimatakiro naaka nokitsirinkakiro, notsipataari isaikamintoki Ashitanari nopinkathariwintantai. 22 Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti’ ”.

4

Thaamintaantsi inkitiki

¹ Okanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ashitaryaanaka inkiti. Irijatzi apiitapairo jiñaanatapaana noñaakiri kitziroini poimata-paintsiri ikimitari tyoorintsi. Ikantana: “Pimpoki jinoki, ari noñaayimiro onkaati awijatsini paata”.

² Ikanta niyaashirinkatanaki jinoki, noñaakiro saikamintotsi, okimiwaitakawo isaikantapiintari pinkatharipirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi saikantakawori. ³ Jirika saikaintsiri shipakiryaa ikantaka, ikimitakawo kityonkaironkari mapi kaninakitatsiri. Itapotakiri oyi isaikamintoki, ikimiwaitakawo oyi natsiryaaakiri mapi kaninakitatsiri.* ⁴ Tzimatsi pashini saikamintotsi okaatzi 24, iro osatikakiriri niyankiniki saikaintsiri. Ari isaikayitakiri Antaripiroriiti, kitamaa okantayitaka iithaari, oro inayitaki jamathairi. ⁵ Noñaaki ookathawontsi, nokimakiro oñaanaki opoñaanaka saikamintotsiki. Tzimatsi 7 ootamintotsi owaampatainchari, iri imontitakari saikamintotsi. Iriitaki oiyakaawintziriri Itasorintsiti Pawa, kaatatsiri iijatzi 7.

⁶ Tzimatsi inkaari imontitakari saikamintotsi, kitijyaaniki okantaka. Tzimatsi 4 inkitiwiri katziyainchari, iri piyowintakawori saikamintotsi. Iro kantacha jirika inkitiwiriiti otzimi oiyiki irooki, irootaki jaminantayitari tsikarika, jaminantayitawo iijatzi itaapiiki.† ⁷ Apaani inkitiwiri joyyakari kajyikari. Pashini

* **4:3** Mapi “kityonkaironkari kaninakitatsiri” jiitaitziro “jaspe”, jiitaitziro iijatzi “cornalina”. Irooma mapi “natsiryaaakiri kaninakitatsiri” jiitaitziro “esmeralda”. † **4:6** Kantakotachari jaka “kitijyaaniki” okimitakawo okanta botella, vidrio iijatzi cristal.

jojyakari vaca iryaani. Pashini atziripoo jinatzi. Iriima pashini jojyakari jiwowaita pakitha. ⁸ Omapokashitanaka otzimayitanaki ishiwanki jirika inkitiwiri, ⁶ ishiwanki tzimayitanaintsiri. Otzimi oiyiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthomainta iwathaki. Iriitaki aakowintanakawori ipampithaapiintaki, kitiiyyiriki iijatzi tsiniripaiti, ikantzi:

Tasorintsi, Tasorintsi, Tasorintsi jinatzi
 Pinkathari Pawa, Shintsipirotsiri.
 Iriitaki añaagatsi iroñaaka, iri itakawori pairani
 itzimakiri, irootaintsi impiyi.

⁹ Ari ikantapiintatya jirikaiti inkitiwiri ithaamintawintari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ikanta joñaagantakiro jirikaiti ipinkathatapiintaitakiri, ipaasonkitapiintakiri, ¹⁰ jimatanakiro iijatzi ²⁴ Antaripiroriiti jotzirowashitanakari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ithaamintawintanakari, jamathairyi-imotanakiri. Ari jiñaitziro imapiro janaakotantzi jirika saikaintsiri ipinkatharitzzi, okantawita ipinkathariwintantawita iijatzi Antaripiroriiti. Ikantaiyanakirini:

¹¹ Nowinkathariti, Pawá,
 Iro kowapirotaitacha ontzimimotimi iiroka
 powaniinkawo, pinkatha inkantaitimi,
 ontzimimotimi pishintsinka.

Iirokatakiki witsikayitakirori maawoni, tima
 iirokatakiki kowashitainchari ontzimayiti
 piwitsikani.

5

Osankinarintsi ipoña Oijya

¹ Noñaatziiri saikaintsiri saikamintotsiki, joirikaki jakopiroki osankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, ⁷ okaatzi japiipiintaitakiro jontsirikaitakiro iiro japinairyaaantaitawo.

² Noñaatzi apaani maninkari tzimatsiri ishintsinka, shintsiini jiñaawaitzi, ikantzi josampitantzi: “¿Litaka jowaitakiri jontsirikaryihiro osankinarintsi, impoña japinairyihiro?” ³ Tikaatsi apaani matironi japinairyihiro jiñaanatiro. Tii itzimi inkitiki, tikaatsi iijatzi kipatsiki, ari ikimitakari sarinkawiniki, tii itzimi apinairyiironi. ⁴ Antawoiti niraanaka, tima tikaatsi matironi japinairyihiro jiñaanatiro.

⁵ Ikantana apaani Antaripirori: “Aritaki piraaka. Pamini. Tzimatsi apaani matakirori otzimimotziri itasorinka, iri matironi jontsirikaryihiro, japinairyihiro iijatzi. Iriitaki charinitakariri Judá, jiiitaitziri ‘Kajyikari’. Irijatzi charinitakariri David-ni. Iriitaki jowaitakiri jimatiro”.

⁶ Opoñaashitaka noñaaki apaani Oijya. Ikatziyaka niyankiniki osaikaki saikamintotsi, josatikari inkitiwiriiti, josatikari Antaripiroriiti. Kimiwaitaka jirika Oijya aritaki jowamaawitakari pairani. Tzimatsi okaatzi ⁷ ichii. Tzimatsi iijatzi ⁷ irooki. Iri oiyakaawintachari ⁷ Tasorintsi, ikaatzi jiñaitairi maawoni kipatsiki.

⁷ Ikanta jirika Oijya, jiyaatashitakiri okaakiini saikaintsiri. Joirikapaakiro osankinarintsi.

⁸ Ikanta inkitiwiriiti ipoña Antaripiroriiti, jotzirowashitanakari Oijya, ipinkathatanakiri. Tzimayitatsi ipampithaaminto. Tzimayitatsi kasankainkari itaayitziiri jotitaitakiro oro-

nakiki. Jiroka kasankainkari iro oiyakaawintacha jamanamanaatani oitishiritaari. ⁹ Ari ipampithagaiyanakironi owakiraari pampithagaantsi, ipampithaakotziri Oijya, ikantzi:

Iiroka jowaitakiri poirikiro osankinarintsi, iiroka ontsirikaryiironi,

Tima iiroka kapathainkataintsi jowamaawitakimi, ari pipinakowintairi atziriiti jashitantaariri Pawa.

Ari opoña jashiyitaari Pawa tsika ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini.*

¹⁰ Iiroka kantakaawori ikimitantaariri pinkathariiti, ikimitaari Ompiratasorintsi-taari, jantawaitainiri Pawa.

Iriiyitaki pinkathariwintairini isaawijatziiiti.

¹¹ Opoñaashitaka noñaaki iyyiki maninkariiti piyowintapaakawori saikamintotsi, tsika isaikaki inkitiwiriiti ipoña Antaripiroriiti. Ari ipiyopirotaiyapaakani iyyiki, iyyiki maninkariiti.

¹² Ikantaiyini:

Jirika Oijya jowamaawiitakari, iri iriipirotaitatsiri otzimimotziri: itasorinka, jaiyaagawo, jiyotani, ishintsinka. Impinkathayiiitairi, jowaniinkataiya, inthaamintawintaityaari.

¹³ Nokimatzi ipampithagaiyanakini maawoni saikantawori inkiti, kipatsi, inkaari, sarinkawini. Ikantaiyini:

Jirika saikaintsiri saikamintotsiki, itsipatakari Oijya, thaamintaari jinatzi, pinkathataari

* **5:9** 5.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzii ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

jinatzi, otzimimotziri jowaniinkawo,
 ipinkathariwintantzi, ari inkantaitatyaani.
 14 Iri inkitiwiriiti apiipiintzirori ikantzi:
 “Ari onkantyaari”. Iriima Antaripiroriiti
 otzirowa ikantaiyakani ipinkathataiyirini jirika
 kantaitaachaniri.

6

Jontsirikayitakiro

¹ Ipoña noñaakiri Oijya jontsirikaryaanakiro
 itanakawori jontsirikaitakiro. Ari ishinchi-
 inkatanaki jiñaawaitanaki apaani inkitiwiri,
 okimiwaitakawo ookathawontsi, ikantzi:
 “¡Pimpoki! ¡Pamini!” ² Noñaatziiri ishiyataipaaka
 kitamaari mora, joirikakiro iyaani tyaakaakariri
 mora. Jamathaitawakiri, jataki jowayiritya,
 japirotanti.

³ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini.
 Ari jiñaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi:
 “¡Pimpoki! ¡Pamini!” ⁴ Ari ishiyataipaaka
 pashini mora kityonkari, ipaitawakiri
 antawoiti owathaamintotsi tyaakaakariri. Iri
 jowayitaki jowajyaantakairi atziriri isaiki
 kamiitha kipatsiki. Irojatz i opoñaantanakari
 jowamaawakaayita.

⁵ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini.
 Ari jiñaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi:
 “¡Pimpoki! ¡Pamini!” Noñaatziiri ishiyataipaaka
 pashini mora kisaari, joirikataiki jotinakaminto
 tyaakaakariri. ⁶ Nokimatzi ñaawaitanaintsiri
 ikatziyaiyakani inkitiwiri, ikantaitzi:
 “Pimpimantayiti iipiyokiini piwankiri,
 pimpinatakaapirotyaawo, tima tii otzimapirotzi.

Ari paaki oiyiki kiriiki apaani kitiiyyiri, irojatzi jiñaitantyaawori antawoiti tajyitsi. Iro kantacha tikiraata powaaripirotziro pankirintsi tsika jaayiitziro imiriitari, tsika jaayiitziro iijatzii yinkantsi”.*

⁷ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiñaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!” ⁸ Noñaatziiri ishiyataipaaka pashini mora kitiriri, jiiitatziri “Kaamanitaantsi” tyaakaakariri. Ari itsipatakari jiiitatziri “sarinkawini”. Jirika jiiitatziri “Kaamanitaantsi” jowaitakiri jowamaayiti iyyiki isaawijatziiiti. Tzimayitatsi jowamaakaantakiri jowathaantayityaari osataamintotsi, tzimatsi owamaayitiri itajyi, pashini aayitakiri mantsiyarintsi, pashini jatsikayitiri katsimari piratsi.†

⁹ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Noñaatzi oponkitziki taapirimintotsi ishiriiti ikaatzi jowamaawintaitakiri ityaaryootzi ikinkithatziro iñaani Pawa. ¹⁰ Iri kaimayitanaintsi shintsiini, ikantaiyini: “Nowinkatharipirorití, Tasorintsirí, Tyaaryoorí. ¿Tsikapaitima onkaati poyaawintya pimpiyakowintantyaanari, powasankitaayitairi isaawijatziiiti?” ¹¹ Ipoña ipayitakiri kitamaari kithaarintsi inkithaatyaa, ikantaitziri: “Apaatatyaaami pimakoryaawaki

* **6:6** Iro ikantajaantaitakiri jaka: “Pimpimanti aponawoini harina onkaati ompinatya apaani denario. Pimpimanti mawaponawoini cebada onkaati ompinatya apaani denario”. † **6:8** Jiroka kantakotachari jaka “tzimayitatsi”, intzimirika 4 atziri, apaani kamagaantatsini. Ari inkantyaari pashiniki nampitsi tsikarika itzimayitzi 4 atziri, apaani kamagaantatsini. Ari inkantayityaari maawoni kipatsiki.

irojatzi jariitantatyaari pirintziiti pitsipatakar
pantawaitaki. Tima ontzimatyii jowamaitiri
iijatzi iriroriiti inkimitakotaimiro iirokaiti”.

¹² Noñaatziiri Oijya jontsirikaryaakiro pashini,
yotapaaka apaani inthonkatantyaawori. Ari
omapokanakari antawoiti ontziñaanaka. Tsiwaki-
matanaki ooryaatsiri, tsiniriki okantanaka. Kity-
onka ikantanaka kashiri ikimitanakawo iraantsi.
¹³ Ari itziroryaayitanaki impokiro, ikimiwait-
anakawo oparyaakitzi irakakiri chochoki otikak-
itziro antawoiti tampiya.† ¹⁴ Tii okoñaatanai
inkiti, okimiwaitanakawo apinaita antawoiti tsi-
pana. Tii jiñaitairo otzishipaini otaankayitanaki,
iijatzi othampishipaini. ¹⁵ Manaiyanakani atziri-
iti impiitamooki. Ari ikaatzi jimanaiyanakani
maawoni, pinkathariiti, ñaapiroriiti, ijiwaripaini
owayiriiti, ajyaagantaniriiti, shintsiriiti, ompir-
ataariiti, saikashiwaitaniriiti iijatzi. ¹⁶ Jirikaiti
manayitanainchari ikaimakaimatanakiro otzishi,
mapiiti, ikantzi: “Pimpichiina. Pimanina iiro
noñaantari saikaintsiri saikamintotsiki. Pimanina
iiro noñaantari Oijya kisaniintakinari”. ¹⁷ Tima
monkaapaititapaaka iyatsimanka. ¿litama amaw-
itironi?

7

144,000 ikintakotamakoitakiri

¹ Ikanta othonkapaa jiroka, noñaaki ikatziyayita
4 maninkariiti ochimpitapaa kipatsi. Iriitaki
otzikakirori antawoiti tampiya. Iro kaari
jiñaitantawo ontamaryaatakaairo inkaari, tii

† **6:13** Jiroka chochoki ikantakoitzi jaka higuera inatzi.

jiñaitziro iijatzi aapanatakaairo oshi inchato.
² Ipoña noñaaki iijatzi pashini maninkari itonkaapaaki ishitowapiintzi ooryaatsiri. Shintsiini jiñaanatapaakiri 4 maninkariiti. Tima jirikaiti 4 maninkariiti, otzimimotziri ishintsinka, jowaitakiri jowaaripiro tiro kipatsi iijatzi inkaari.
³ Ikantapaakiri: “Paata powaaripiro tziro kipatsi, inkaari, inchatopaini, nonkin-takotamakotawakiri jompirayitaari Pawa”.
⁴ Nokimatzi apaani kinkithatakotanakiriri ikaatzi ikintakotamakoitakiri. Ikaataiyini 144,000. Iriiyitaki kaatatsi 12 jinashiyitaa ichariniyitari Israel-ni.
⁵ Ikintakotamakoitaki 12,000 Judá-mirinkaiti, 12,000 Rubén-mirinkaiti, 12,000 Gad-mirinkaiti,
⁶ ipoña 12,000 Aser-mirinkaiti, 12,000 Neftalí-mirinkaiti, 12,000 Manasés-mirinkaiti,
⁷ ipoña 12,000 Simeón-mirinkaiti, 12,000 Leví-mirinkaiti, 12,000 Isacar-mirinkaiti,
⁸ ipoña 12,000 Zabulón-mirinkaiti, 12,000 José-mirinkaiti, 12,000 Benjamín-mirinkaiti.

Kitamaayitaintsiri ikithaayitaka

⁹ Ikanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ipiyotaiyakani atziriiti. Tima iyyikiptiro ikantaka, tikaachaajaini matironi jiyotiri tsikarika ikaataiyini. Iriiyitaki atziriiti nampiyitawori tsikarikapaini. Jirika atziriiti, iriitaki katziyayitachari isaikamintoki Oijya, kitamaa ikantayitaka ikithaayitaka. Jotiyaki oryaani

kompirosi.* 10 Thaaminta ikantaiyakani,
ikaimaiyini ikantzi:

Iri Pawa owawijaakotantatsiri, iriitaki
saikaintsiri saikamintotsiki, itsipatakari
Oijya.

11 Ipoña jotzirowaiyanakani ikaatzi
tapothaitakirori saikamintotsiki. Jirika
ikaataiyakini: maninkariiti, Antaripiroriiti,
ipoña inkitiwiriiti. Ithaamintawintanakari
Pawa, 12 ikantaiyini: “¡Ari onkantyaari!
Thaamintaari jinatzi irirori, otzimimotziri
jowaniinkawo, yotaniri jinatzi, paasoonkitaari
jinatzi, pinkathataari jinatzi, tzimatsi
itasorinka iijatzi ishintsinka. Onkantaitatyaani
anthaamintaiyaari Pawa. Ari onkantyaari”.

13 Ipoña jiñaanatanakina apaani Antaripirori,
ikantzi josampitana: “¿litaka jirikaiti
kitamaathaitaintsiri ikithaataka? ¿Tsikama
ikinapaakika?” 14 Ari nokantanakiri naaka:
“Tintaantya, piyotziro iiroka nowinkathariti”.
Ipoña ikantanakina irirori: “Iriiyitaki ñaayitakirori
'Antawoiti Kimaatsiwaitaantsi'. Okimiwaitakawo
inkiwantantyaawomi iithaari iriraani Oijya,
irootaki kitamaamawotakaapirotakirori.

15 Irootaki ikitsirinkantaawori jirikaiti
ikatziyimotaari Pawa isaikamintoki. Ari
inkantaitatyaani kitijyiri, iijatzi tsiniririki
jantawaitainiri itasorintsipankotiki. Jirika
saikaintsiri isaikamintoki, ikimitaawo iriimi

* 7:9 7.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”,
irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo
tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi
kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

katziyathaantitainchani jontsirityaarimi jirikaiti. ¹⁶ Iiro itajyaaniintawaitai, iiro imiriniintawaitai, iiro ikimaatsiwaitaari ooryaatsiri, ¹⁷ tima jirika kimitakariri Oijya, katziyimotakariri niyankiniki saikaintsiri isaikamintoki, iriitaki aamaakowintaiyaarini, inkimitakaantairi jaamaakowintaitari oijya, iriitaki aayitairini jirakairi jiñaa otzimi añaaakaanatsiri. Tima Pawa ojyiyookipirotaairini, jiraawaiyitaka”.

8

Kaatapaintsiri 7 jontsirikaitakiro

¹ Ikanta Oijya jontsirikaryaakiro kaatapaintsiri 7 jontsirikaitakiro. Osamaniironka jimairiitapaintzi inkitiki, tikaachaajaini apaani ñaawaitatsini.* ² Ipoña noñaakiri 7 maninkariiti itsipatapiintakari Pawa. Ipaitakiri tyoomintotsi. ³ Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, ikatziyimotapaakawo taapirimintotsi, joirikanakitakiro jiwitsikaitziri oro. Jirika maninkari, ipaitawakiri ojyiki kasankainkari intaantyaawo joirikanakitakiri. Ari otsipatakawo jamanamanaatani atziriiti oitishiritaari, kimiwaitaka ompiyotatyaami onaminaki taapirimintotsiki. ⁴ Okanta otaanaka kasankainkari janta joirikanakitakiri maninkari, katziyainkatanaka oyachaarinka otsipainkatanakawo jamanamanaatani oitishiritaari, owanaa inimotakiri Pawa. ⁵ Ipoña jirika maninkari oirikanakitakirori ikitaminto,

* **8:1** Kantakotachari jaka “osamaniironka”, aamaashitya okaatzi 1/2 hora.

jaaki owaampariminkiti taapirimintotsi, jotitakiro joirikanakitakiri. Jookakiro kipatsiki. Ari omapokanakari kamiñainkatanaintsiri, antawoiti ookathatanaka, antawoiti ontziñaanaka iijatzi.

Tyoomintotsiiti

⁶ Witsikaiyanakani ⁷ maninkariiti intyootaiyini.

⁷ Ari jitanakawo apaani maninkari ityootanaki, omapokashitapaaka oparyaapaaki kipatsiki jiriniki, iijatzi paampari, kimiwaitapaaka iraantsi. Otaapaakiro kipatsi. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi ontaiya inchatopaini, iijatzi inchashipaini.†

⁸ Ipoña ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka otonkanaki kimitakawori antawoiti otzishi, shitowanaki paampari, ookapaaka inkaariki, okimitapaakawo iraantsi. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi tsika otzimayitzi jiñaa, ⁹ iro japirotyaami inkamayitimi ikaatzi saikayitantawori inkaari, iijatzi ikimiyitakari saikayitantakawori antawoiti pitotsi. ¹⁰ Ipoña ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka itziroryaanaki impokiro, paampa ikantanaka irojatzzi tsika otzimayitzi jiñaa, iro apirotyaami kajyitani kipatsi otzimayitzi jiñaa. ¹¹ Jirika impokiro paryaintsiri kipatsiki jiiitaitziri “Kipishiri” Tima

† **8:7** Jiroka kantakotachari jaka “Iro apirotyaami kajyitani kipatsi”. Aririka ankotaryiromi mawakota kipatsi, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori, maawoni inchatopaini, shimapaini, othonka oshityaatanaki jiñaa janta.

kipijyaa ikantakaapaakawo maawoni jiña tsika oparyaaayitaki ipomiki. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri jirakiro jiña.

¹² Ipoña ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka itsiniritanaki ooryaatsiri, iro japirotyaami kajyitani tii jooryaantsipirotai. Ari ikimitanakari iijatzi kashiri ipoña impokiro, tii joorintapirotaa tsiniripaiti.

¹³ Nokimatzi poimatapaintsiri jaapaaki inkitiki, noñaatziiri pakitha jinatzii, ikantapaaki jatiki: “¡Iijowí, iijowí, iijowí, inkantamachiitiri inkaati nampitaiyaawoni kipatsiki, iriitaki apishityaawoni iwiyaantapaakawori intyootawai mawa maninkariiti!”

9

¹ Ipoña ityootanaki pashini maninkari. Noñaatzi iyyaawiinkapaaki kipatsiki apaani kimitakariri impokiro. Iri jowaitaki jashitaryiuro omoona inthomaintapirotatsiri. ² Ikanta jashitaryaakiro, ari oshitowainkatanaki kachaari, iroowaitaki okanta antawoiti ootaantsi. Opamankanakiri ooryaatsiri, iijatzi tampiyainka. ³ Ari ishitowanakiri kachaariki iyyiki tsitsiriniro, ikimitapaakari ikintantzi kitoniro. ⁴ Tii ishinitaitziri jowaaripirotiro pankirintsi, inchashipaini, inchatopaini. Apa ikintayitapaakiri atziriiti kaari ikintakotamakoyitzi Pawa. ⁵ Jirikapaini tsitsiriniro, tii ishiniitzi jowamairi atziriiti ikintayitakiri. Apa ikimaatsitakaashitakari ikaatzi 5 kashiri. Antawoiti ikatsitzimotakiri,

iroowaitaki iyatsinka kitoniro. ⁶ Owanaa inkimaatsiwaitya atziriiti, inkowayitanaki atziriiti inkamapithatiri, iiro okantzimaita.

⁷ Jirikapaini tsitsiriniro ikimitakotakari morapaini ñaantakaayitari jowayiritya, jamath-aiyitakari oro. Atziripoowaitaki ikantayitaka. ⁸ Santhapitaishi okanta iishi, iroowaitaki oishi tsinani. Antawopaini iraiki, iroowaitaki iraiki kajyikari. ⁹ Kimiwaitaka inkithaatatyaawomi ashivotaki ishipaniiki. Antawoiti impoimatanaki jaiyanakini, irirowaitaki ipoimatzi imorani atziriiti aririka jowayiritawakaiya. ¹⁰ Ikimitakari kitoniro otzimayitzi ithoyini ipatzishithaki. ⁵ kashiri osamanitzi awijantyaari iyipiyanka. ¹¹ Jirika ijiwaritikari tsitsiriniro, maninkari jinawitaka, iriitaki pinkathariwintantatsiri janta inthomaintapirotzi omoona. Jiitaitziri jirika “Apirotantaniri”. Ñaaniki Heber-mirinka, jiita “Abadón”. Ñaaniki Grecia-jatzi, jiita “Apolión”.

¹² Ari iwiyaari itanakawori jatikaita “jiiijowí!” Iro kantacha iiniro iyota apiti inkantaiti “jiiijowí!” imonkaatya.

¹³ Ipoña ityootanaki pashini maninkari, iiniro iyotapaaka intyootawai apaani maninkari irojatzi imonkaatantyaari ⁷ maninkariiti. Nokimatzi ñaawaitanaintsiri osorinachiinampiki taapirimintotsi montitakariri Pawa. ¹⁴ Jiñaanatapaakiri maninkari tyootanaintsiri, ikantziri: “Poojoryaakotiri ⁴ maninkariiti kimi-takawori oojotatyirimi antawaani jiñaa jiitaitziri ‘Eufrates’ ”. ¹⁵ Jashitaryaakoitakiri maninkari ayimatakiri intsitokanti. Iri apirotirinimi

intsitokiri atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi. Irootaki jashitaryaakoitantakariri japirotanti.*

¹⁶ Tzimatsi ijyiki owayiriiti tyaakaayitanakariri imorani. Ikantaitakina, ikaataiyini 200,000,000 owayiriiti. ¹⁷ Ipoña noñaaki ikoñaapirotanaki

jirika owayiriiti noñaawiyatakari, ikithaay-itakawo ashivotaki ishipaniiki. Tzimatsi porikathaitantsiri ikimitakari paampari, pashini kityonkaniironkathaitantsiri, pashini kitirithaitantsiri. Jirika morapaini, iriiwaitaki iito kajyikari. Oshitowanaki ipaantiki paampari, kachaari, kitirimoito okantanaka, oiyiki oshitzinka. ¹⁸ Iro apirotirinimi owamairi

atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi, okaatzi shitowanaintsiri ipaantiki. ¹⁹ Tima ipaantiki morapaini otzimayitaki ishintsinka. Aña kantatsi jatsikantantyaawo iijatzi ipatzishitha, ikimiwaitakari maanki.

²⁰ Iro kantzimaitacha, tii jowajyaantziro ikaaripiroyitzi atziriiti kaari jowamaayiiti. Iikiro jiyaatakaatziro ipinkathayitanakiri kamaari, ipinkathatziri oiyakaawontsi jiwitsikaitziri oro, kiriiki, ashiro, mapi, inchakota, ikimitakaantakiri pawa, tiimaita ikimanitzi, tii janiitanitzi.†

²¹ Tii jowajyaantanakiro iijatzi itsitokantayitzi, ikisaminthatantzi, imayimpiritzi, ikoshiyitzi.

10

* **9:15** Jiroka kantakotachari “Iri apirotirinimi itsitokiri atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi”. Aririka ankotaryiromi mawakota kipatsi, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori. † **9:20** Kantakotachari jaka “ashiro” irijatzi jiitaitziri bronze.

Maninkari oirikakirori oryaani osankinarintsipana

¹ Ipoña noñaaki ijyaawiinkapaaki pashini maninkari, ikinantapaakawo minkori, kimitawaitaka iro inkithaatatyaami minkori. Kimitawaitaka iri oyi jamathaitatya iitoki. Shipakiryaa ikantaka ipooki, kimiwaitaka ooryaatsiri. Omorikataiki iporipaini. ² Joirikaki oryaani osankinarintsipana. Jayiitzimatapaaki, jaatzikantapaakawo iitzipirori inkaari, irooma jampati, iro jaatzikantapaaka kipatsi. ³ Ikaimapaaki shintsiini, iriwaitaki ikaimi kajyikari. Omapokashitanaka ookathatanaka, 7 okaatzi apiipiintanakiro. ⁴ Okanta othonkapaaka 7 ookathataka, ari nokowawita nosankinatiromi nokimakiri jiñaawaiyiitakiri ookathawontsiki. Nokimatzi jiñaanatanakina apaani inkitijatzi, ikantana: “Iiro posankinatziro pikimakiri ookathawontsiki”. ⁵ Ipoña jiñaawaitanaki noñaakiri maninkari jaatzikapaakiro inkaari, ipoña kipatsi. Itzinaawakotanakiro jakopirori, ⁶ iro jiyoitantyaari tii ithiyya jiñaawaitziri ipairyiro iwairo Pawa Kañaaniri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, maawoni ikaatzi tzimantawori. Ikantanaki: “Tii osamanitapai, ⁷ irootaintsi intyooti wiyaantawori maninkari, ari imonkaapaititya ikaatzi Pawa ikantakiriri Kamantantaniriiti inkamantantiro kaari jiyotakowiita pairani”.

⁸ Nokimatzi japiitanakiro jiñaanatana inkitijatzi, ikantana: “Piyaatashitiri maninkari katziyainchari inkaariki iijatzi kipatsiki, payiro iiroka panaryainchari joirikakiri”. ⁹ Ari

nokantakiro. Niyaatashitanakiri maninkari, nokamitapaakiri, nokantziri: “Pimpinawo osankinarintsi”. Ipoña ikantanakina irirori: “Jiroka, poyaawo. Owanaa owochanka, iriiwaitaki pitsi aririka powatyaawo, irooma aririka piniyakiro, owanaa oyipishikimi pimotoziki”.¹⁰ Ari nokantakiro, naakiro, nowakawo. Ari okantaka, pochakitaki iriiwaitaki pitsi, iro kantacha owanaa oyipishikanakina nomotziki.¹¹ Ipoña ikantanakina maninkari: “Pinkamantayitiri onkaati awijyimoyitirini atziriiti nampiyitawori tsikarikapaini. Pinkamantayitiri iijatzi pinkathariiti”.*

11

Apiti kinkithatakaantaniri

¹ Ipoña ipaitakina apaani kotzitsi, nimonkaam-into inatyi. Ikantaitana: “Piyaati pimonkaatiro tesorintsipanko, iijatzi taapirimintotsi. Piyotiri iijatzi tsika ikaatzi piyotainchari janta ipinkathatantzi.”² Iiro pimonkaatziro jikokiroki tesorintsipanko. Iro ishinitaitakiniriri pashinijatzi atziriiti, ari impiyotaiyaani maamanitantaniri janta tesorintsinampitsiki. Ari awijyiri inkaati 42 kashiri osamaniti.*³ Aripaiti, notyaanti apiti kinkithatakotinari, iriitaki

* **10:11** 10.11 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini. * **11:2** Kantakotachari jaka “42 kashiri” irojatzi ojayawori ikantaitakiri “1260 kitijiyiri”.

Irootaki kantakotachari awijaniintanaki mawa osarintsi osamaniti.

kinkithatapaakironi awijayitatsini, onkaati 1260 kitiiyyiri inkinkithatakotina. Inkimitakotatyaari ikanta ikithaayita owashiritakotariri kaminkari”.

⁴ Jirikaiti apiti kinkithatakaantaniri, iri joyyakaawintaitakiri pairani apiti inchato, irijatzi joyyakaawintaitakiri apiti jootaminto Pawa pinkathariwintziriri kipatsijatzi.†

⁵ Intzimirika kowatsini jimaamanitiri jirika apiti kinkithatakaantaniri, ari ishitowanaki ipaantiki paampari, japirotakiri kisaniiintziriri. Ari inkantyaari maawoni kowawitachani jimaamanitiri, ari inkamaki.

⁶ Jirika kinkithatakaantaniri ontzimimotiri ishintsinka. Ari inkantakaatyaawo irirori iiro oparyaagai inkani irojatzi jimonkaatantatyaawori ikinkithatakaantzi. Ari onkantaki impiyiro iraantsi jiñaapaini. Ari onkantaki ontzimi oitya pomirintsitzimowaityaarini isaawijatzi. Ari japiipiintiro okaatzi ikowiri irirori.

⁷ Aririka onthonkapaatya ikinkithataki, ari ishitowanakiri kowiinkari piratsi impoñaatyaawo omooki inthomaintapirotatsiri, jimaamanitapaakiri apiti kinkithatakaantaniri, irojatzi jowamaanatyaariri.

⁸ Jookanakiri jowamaani aatsiki saikatsiri janta antawoiti nampitsi, tsika ipaikakotajaantaitakiri pairani Iwinkathariti. Iro oyyakaawintachari janta “Sodoma” ipoña “Egipto”.

⁹ Iiro ishiniitziri inkitaitiri jowamaani, ari awijaniintanakiri mawa kitiiyyiri onkaati osamaniti jaminaminthaitiri. Inthontya jiñaayitiri ikaatzi nampiyitawori

† 11:4 Kantakotachari jaka “apiti inchato” irootaki “olivo”.

tsikarikapaini.† 10 Antawoiti joimoshirintya kipatsijatziiti, impashitawakaayitya oiyitarika. Kimoshiri inkantayitya jowamaitakiri apitiroiti kinkithatakaantaniri kimaatsitakaayitakariri kipatsijatziiti. 11 Iro kantacha, awijaniintanaki pashini mawa kitiiyyiri, itasonkairi Pawa jirikaiti, añaayitai. Ipoña ipiriintaa. Owanaa ithaawaitanaki jiñaitakiri ipiriintaa. 12 Ikimaitaki shintsiri ñaantsi inkitiki, ikantaitaki: “Patiiti jaka jinoki”. Jomapokashitanaka itzinaantanaawo minkori. Ari jiñaawairi maawoni kisaniintawaitakiriri. 13 Ari otziñaanakari antawoiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitaki ikaatz 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanaki: “Imapiro otzimi ishintsinka Pawa saikatsiri inkitiki”.§

14 Iro awijawitaka apiti ikantaitaki “jijowí!” Iro kantacha, irootaintsi jiñaitiro mawatatsini.

Iwiyaantawori tyootaantsi

15 Ipoña ityootanaki iwiyaantawori maninkari, ari ikaimaitanaki shintsiini inkitiki, ikantaitzi: “Iroñaaka impinkathariwintantai Awinkathariti kipatsikinta. Ari impinkathariwintantai Cristo, itzimi jotyaantakiri Pawa, ari inkantaitatyaani impinkathariwintantai”. 16 Ari jotzirowaiyanakani 24 Antaripiroriiti, ithaamintawintanakari Pawa, 17 ikantaiyini:

† 11:9 11.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatz iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatz kimañaanitawakaachari tsikarikapaini. § 11:13 Ikantaitziri “otziñaanaka antawoiti kipatsi”, tsika otzimi 10 pankotsi, opookanaki apaani. Ari okantakari maawoni nampitsi.

“Pawá, Pinkatharí, Shintsipirorí, iirokataki añaaagatsi iroñaaka, pitzimita iiroka pairani, irootaintsi pimpiyi. Owanaa nompaasoonkitimi, tima pimatakiro poñaagantziro pishintsinka, pipinkathariwintantzi. ¹⁸ Pairani owanaa ikisaniintakimi atziriiti, iro kantacha iroñaaka, monkaatapaaka poñaagantyaariri piyatsimanka, powasankitaayitairi kamayitaintsiri, papiroyitairi owamaantayitaintsiri. Aripaiti pimpinayitairi Kamantantaniriiti pompiratani iiroka, ari pinkimitaakiri oitishiritaari pairyaayitairori piwairo ipinkathayitaimi, maawoni pimpinayitairi pitanatyaari antariiti irojatzi iryaaniiti, maawoni”.

¹⁹ Ipoña ashitaryaanaka itasorintsipankoti Pawa janta inkitiki, koñaawaitanaki tasorintsinaki tsika jotitakoitziro kajyaakaawakaantsi. Antawo ookathatanaka, ontziñaanaka kipatsi, paryainkatapaaki antawoiti jiriniki.

12

Tsinani ipoña noonki

¹ Opoña okoñaatanaki inkitiki aamparyaantsi. Noñaatzi apaani tsinani, ojoyawaitakari ooryaatsiri okithaatakari, iri kashiri okatziyantaka. Amathaitakotakari ikaatzi 12 impokiro.* ² Omotzitatzi jiroka tsinani. Owanaa okaimakaimawaitaki okimaatsita ontzimaaniti. ³ Opoña okoñaatanaki inkitiki pashini aamparyaantsi. Noñaatzi apaani

* **12:1** Kantakotachari jaka “tsinani”, iriitaki ojoyakaawintachari Judá-mirinkaiti. Kantakotachari “otomiyaaniki”, iri ojoyakaawintachari Jesucristo.

noonki, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, ipoña 10 ichii. Jamathaiyitakiro iito. ⁴ Ijyiki impokiro jataantakari itzinko, iro japirotirimi kajyitani inkitiki ikaatzi tzimayitatsiri impokiroiti. Ari ipokashitapaakiro tsinani, ikowi jowitsityaawo iinchaanikiti aririka intzimapaaiki.† ⁵ Okanta otzimaanitaki tsinani, shiramparyaaniki jinatzi. Iriitaki jiwatantyaarini atziriiti jashirokotziti. Omapokashitaka jagaitanakiri isaikaki Pawa isaikamintoki. ⁶ Okanta tsinani shiyanaka iroori otzishimashiki. Ari jiwitsikiniro Pawa tsika onampityaawo, onkaati 1260 kitiiyiri intziyaitiro.

⁷ Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel itsipayitakari imaninkariti. Iri jowayirita noonki itsipayitakari imaninkariti irirori. ⁸ Iro kantacha jirika noonki, tii otzimapirotzi ishintsinka, jotsiroryaitakiri inkitiki. ⁹ Ari itsipatsitakari imaninkariti jotsiroryaitakiri. Jirika noonki jotsiroryaitakiri, iri iitachari “Kamaari”, jiita iijatzi “Satanás”. Iri kowatsiri jamatawitiri maawoni atziriiti ikaatzi nampitawori kipatsiki. ¹⁰ Nokimataitatzii ñaawaitanaintsiri shintsiiini inkitiki, ikantzi: “Jitainakawo ipinkathariwintantzi Pawa, jitainakawo joñaagantziro ishintsinka, jowawijaakotantai. Jitainakawo iijatzi Cristo jashitantaa. Tima aritaki jotsiroryaakiri thawitakotapiintakiriri Pawaki jiiitaitziri ‘iyikiiti’.” ¹¹ Iro kantacha jirikaiti jiiitaitziri

† 12:4 Jiroka kantakotachari jaka “kajyitani inkiti”, aririka anko-taryiiromi mawakota inkiti, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori.

‘iyiki’ joitsinampagairi kamaari, tima aritaki ikamawintairi Oijya, kapathainka ikantaka ikamaki. Iro joitsinampaantariri iijatzi ikinkithatairo ñaantsi, jominthataawo irirori inkamawintairi Cristo. ¹² Irootaki, pinthaamintantyaari iirokaiti inkitijatzi. Inkantamachiitimi iirokaiti kipatsijatzi, iijatzi inkaarijatzi, tima katsima ikantanaka kamaari jotsiroryaitakiri, jiyotzi yotakotapaaka kapichiini”.

¹³ Ikanta jiñaakiro noonki jotsiroryaitakiri kipatsiki, jitanakawo ikimaatsitakaawaitanakawo tsinani owaiyantakiriri shiramparyaaniki. ¹⁴ Iro kantacha, tzimanaki apiti oshiwanki, iroowaitaki ishiwanki pakitha. Iro aantanari iyaatiro otzishimashiki. Ari jimanapithatakari antariiti maanki. Ari awijaniintanakiro mawa osarintsi osaikawaitzi janta.† ¹⁵ Ikanta antariiti maanki joimishitowanaki jiña ipaantiki, iroowaitanaki antawaani jiña. Ikowawita jowiinkiromi aririka oonkakotanatya. ¹⁶ Iro kantzimaitacha, tankanaki kipatsi, oniyaatawakiro jiña, ari okanta awijakotantakari tsinani. ¹⁷⁻¹⁸ Ari ikatsimapirotanaki noonki. Jataki jowayirityaari pashini otomiiti jiroka tsinani. Iriiyitaki jogyakaawintaitzi kimisantakirori ikantakaantani Pawa, kamaitanakawori ikinkithatakotairi Jesucristo.

† **12:14** Kantakotachari jaka “ari awijaniintanakiro mawa osarintsi”, iro ikantajaantaitziri: “apaani osarintsi, osarintsipaini ipoña kajyitani osarintsi”.

13

Apiti kowiinkari piratsi

¹ Ipoña nokatziyapaaka inkaarithapiyaaki. Noñaatzi ishitowaatapaaki kowiinkari piratsi. Tzimatsi okaatzi 10 ichii, 7 iito. Jamathaitakiro ichiipaini. Tzimatsi josankinaitakiri iitoki, ithainkatasorintsiwaitaitzi. ² Jirika piratsi iriwaitaki kaninari kajyikari. Jojyawaitakari okanta iitzipaini maini. Iroowaitaki ipaanti kajyikari. Ikanta noonki, ipakiri ishintsinka jirika piratsi, ñaapiro ikantanaka ipinkathariwintantanaki. ³ Okanta apaani iito kimitawaitaka jowamagaitakityiuro, iro kantacha iijatzi añagai. Iyokitzi ikantanaka isaawijatziiti, ⁴ owanaa ipinkathaitanakiri, ithaamintawintanakari, ikantaiyini: “¿litama monkaatyaarini jirika piratsi? ¿litama kitsirinkirini?” Ari ikimitsitaitanakari iijatzi noonki, ithaamintawintaitanakari, tima iriitaki pakiriri ishintsinka jirika piratsi.

⁵ Ipoña jiñaawaitanaki jirika piratsi, ithainkatasorintsiwaitanaki. Iriitaki jowaitaki impinkathariti, onkaati osamaniti 42 kashiri impinkathariwintanti. ⁶ Owanaa ithainkatasorintsiwaitaki ipairyaaminthawaitashitakari Pawa, ipairyaaminthawaitashitakawo tasorintsithaanti, ipairyaaminthawaitashitakari inkitijatzi. ⁷ Jirika thainkatasorintsitaniri, iriitaki owayirityaarini oitishiritaari, inkowi joitsinampairi. Iri jowaitaki impinkathariwintairi ikaatzi nampiyitawori

tsikarikapaini.* ⁸ Owanaa ipinkathathanakiri
kipatsijatziiti kaari osankinatakotachani
tsika josankinatakoyitaka jiyoshiitakiri
pairani jiwitsikantaitakawori kipatsi, inkaati
jañaakaayitairi, ikaatzi ikamawintayitairi Oijya.

⁹ Kowirori inkimathatiro jiroka, inkimisanti.

¹⁰ Inkaati jomontyaawaitaitiri, jimatiro! Inkaati
owamaantantyaawoni osataamintotsi, ari
inkimitaitiri paata irirori jowamaantayitaiyaari
osataamintotsi. Irootaki joisokirotantyaawori
oitishiritaari.

¹¹ Ipoña noñaaki pashini kowiinkari piratsi
ikitawaryaanaka kipatsiki. Tzimatsi apiti
ichii, iroowaitaki otapotirimpita ichii Oijya.

Jiñaawaitapaaki, ikimitapaakari noonki. ¹² Jirika
piratsi otzimimotziri ishintsinka. Irootaki ipas-
apiyaakariri itakawori piratsi jowamaawiitakari
iitoki, ipoña jañagai iijatzi. Ishintsiwintakiri
atziriiti impinkathatiri itakawori piratsi.

¹³ Joñaagantapaaki kaari jiñaitapiintaitziri. Ithonka
jiñaayitakiri maawoni atziri jowayitaki paampari.

¹⁴ Ojyiki kipatsijatziiti jamatawitantakari
ishintsinka ipasapiyaakariri itakawori piratsi
itsitokawiitakari iitoki. Ipoña ishintsiwintakiri
atziriiti jiwitsiki jojyakaawo itakawori piratsi.

¹⁵ Ikanta jirika piratsi kimitakariri ichii Oijya,
itasonkakiri ojyakaawontsi, añaanaki. Kantanaki
jiñaawaitzi. Japirotakiri jowamaayitakiri kaari
pinkathatirini. ¹⁶ Ikintakotamakotakaantakiri

* **13:7** 13.7 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”,
irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo
tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi
kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

atziriiti, tiirika jakopiroki. maawoni
 atziriiti ikintakotakaantakiri, antariiti,
 iryaaniiti, kowityaawainiriiti, ayaagantaniriiti,
 ompirataniriiti, ompirataariiti, maawoni.
 17 Tzimatsirika kaari ikintakoyiitziri, tii ishini-
 itziri jamanantawaiti, iijatzi impimantawaiti.
 Irootaki okowantapirotari inkintakoyiitiniri
 iwairo piratsi maawoni atziriiti. Intzimayiti
 pashini ikintakoyiitakiniri ogyawitawori iwairo
 piratsi. 18 Apaani yotaniri, ari onkantaki
 inkimathatiro jiroka ogyakawori iwairo piratsi.
 Tima jiroka ogyakawori iwairo piratsi, irootaki
 josankinaitziri “666”.†

14

Ipampithaani kaatatsiri 144,000

1 Ipoña napiitakiro naminanai, noñaatziiri
 Oijya ikatziya janta otzishiki jiiitaitziri
 Sion. Ari itsipayitakari kaatatsiri 144,000
 kintakotamakoyitakawori iwairo irirori, iijatzi
 jashi Ashitariri. 2 Nokimatzi poimatanaintsiri
 inkitiki iroowaitaki owaryiinkariti jiña,
 iroowaitaki shintsiri ookathawontsi, iroowaitaki
 ipiyompiwaitaitzi. 3 Iri pampithagaiyatsini
 kaataintsiri 144,000 ipinakowintairi Oijya.
 Itapothaitakiri ipampithaawintziri saikaintsiri
 saikamintotsiki, ari ikatziyitakari iijatzi 4

† **13:18** Kantakotachari jaka, tima maawoni letra josankinatan-
 tari Heber-paantiri ipoña Grecia-paantiri, kantatsi inkimitakaan-
 taitiro número. Okimitatya jiroka: a=1, b=2, c=3, ari okantayita
 maawoni. Aritaki okantaki ayoyitiro wairontsipaini aririka apa-
 totiro letra-paini. Irootaki kantakotachari iijatzi jaka.

inkitiwiri, ipoña Antaripiroriiti. Iri iyoshiitacha ipampithagaiyakini jirikaiti, tikaatsi pashini matironi impampithairo. ⁴ Jirikaiti kaataintsiri 144,000, kitishiriri jinayitatzi, tii jantayitziro kamaawoyitatsiri imayimpiritiro tsinani. Iriiyitaki oyaatapiintakiriri Oijya tsikarika ikinayitzi. Iriiyitaki jitakari jashitaari Pawa, irijatzi jashiyitakari Oijya. ⁵ Tii inthiiyapaantitya, tii otzimawaitzi iyaaripiroshirinka oitya inthawitakoitiriri isaiki Pawa.

Ikamantantakiri mawa maninkari

⁶ Ipoña noñaaki jaapaaki inkitiki pashini maninkari, ikinkithatakaapaakiri kipatsijatzi ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini. Ikinkithatakotapaakiniri kantaitachari Kamiithari Ñaantsi.* ⁷ Ikaimapaaki shintsiini, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pinthaamintawintaiyaari. Tima irootaintsi jaminakoitairi maawoni jantayitakiri. Irootaki pinthaamintawintantyaariri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, iijatzi jiñaapaini”.

⁸ Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, shintsiini ikaimapaaki, ikantzi: “Japathakiroryaitakiro antawoiti nampitsi Babilonia. Japiroitakiri atziriti nampitantawori, aakowintawori imayimpiriwaitaki. Tima ikaimashiriyitakiri pashinijatzi atziriiti jimatakotiri okaatzi jantayitakiri irirori. Okimiwaitakawo ishinkitatyirimi okanta imayimpiritakaantakariri”.

* **14:6** 14.6 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

9 Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, ikaimapaaki shintsiini ikantzi: “Itzimayitzirika pinkathatakiriri piratsi, pinkathayitakirori iijatzi jojyakaawo, kintakotamakoyitakawori iwairo, jakoki, 10 irijatztaka inkisaniintayitiri Pawa. Onkimiwaitaiyaawo joiyitaatyirimi piyantatsiri. Antawoiti inkimaatsitakaayitaiyaari intagairi, jatsipitaiyaawo kachaari, kitirimoito onkantantaya, owanaa oshitzinka. Ari jiñaayitairi maawoni maninkariiti tasorintsitaintsiri, ari jiñiiri iijatzi Oijya. 11 Ari inkantaitatyaani inkimaatsitaiyaawo kachaari, kitiiyjiriki iijatzi tsiniripaiti, iiro otsiwakaajaitzi kapichiini. Ari inkimitagaiyaari maawoni pinkathatakiriri piratsi, pinkathatakirori jojyakaawo, kintakotakawori iijatzi iwairo”.

12 Irootaki inkamaitantyaawori jamawiwainiti ikitishiritakaitairi ikimisantairi Jesús, jimonkaatapiintairo ikantakaantziri Pawa.

13 Nokimatzi jiñaawaitanaki apaani inkitijatzi, ikantzi: “Posankinatiro jiroka: Aririka inkamayiti ikaatzi jashitaari Awinkathariti, kimoshiri inkantaiya”. Irojatzi ikantanakiri iijatzi Tasorintsinkantsi, ikantzi: “Imatyaata, tima tii okowajaanta iroñaaka iñaashintsishiriwaitaiya, aña kamiitha jimakoryaawaiti, jinintaawaitapaawo okaatzi jantawintakiri”.

Joyiipataitziri kipatsiki

14 Opoña okoñaatapaaki kitamaari minkori, noñaatziiri isaikaki kimitakariri Itomi Atziri. Jamathaitakari oro, joirikaki thoyimpiminitatsiri kotsiro. 15 Ipoña ishitowanaki tasorintsipankoki

pashini maninkari, ikaimotapaakiri shintsiini saikaintsiri minkoriki, ikantziri: “Sampainkataki pankirintsi, poyiipatantyaawo piyotsiroti”.¹⁶ Ikanta jirika saikaintsiri minkoriki, itotantakawo iyotsiroti, joiipatantaki kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pashini maninkari saikantawori tesorintsipanko janta inkitiki, shitowanaki irirori, irojatzji joirikaki thoyimpiyaanikiini kotsiro.

¹⁸ Ari ishitowanaki pashini maninkari ipoñaanakawo taapirimintotsiki. Jiyaatashitanakiri jowayiitakiri inkimpoyairi paampari. Ikaimotanakiri shintsiini pashini oirikakirori kotsiro, ikantziri: “Pinchikayitiro kithokiyitaintsiri kipatsiki, aritaki irakayitaki”.†

¹⁹ Ari jimatakiro maninkari, ichikakiro kithokitaintsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchatonaaki, inkawirinkaitiro. Okaatzi oiyakaawintari piyantatsiri imiriitari, iro ikajyaakaakiriri Pawa maawoni iisaniüntani.

²⁰ Okaatzi oiyakaawintari inchatonaa irootaki othapiki nampitsi tsika jowamaantaitaki. Oiyakaawintakiri ikawirinkaitakiri, iro iriraani kamayitaintsiri. Tima oiyiki iraantsi shitowaintsiri opamankanakiro nampitsi. Ari imonkaatakari ipaantiki mora iwiyaiya ochiinkaatzji iraantsi. Jataki intaina oonkaatyaa onkaati 300 kilómetro.‡

† **14:18** Kantakotachari jaka kithokiyitaintsiri, okithoki “uva” inayitatzji. ‡ **14:20** Okaataki iyaataki 300 kilómetro, iro kimitakawori aririka aniiti onkaati 7 kitijiyiri, iirorika onkaati 8 kitijiyiri. Irootaki ikantaitziri 1600 estadio.

15

Maninkariiti amironi paata 7 owasankitaantsi

¹ Ipoña noñaaki pashini aamparyaantsi inkitiki. Kamiitha okantaka, owanaa niyokitziwin-tanakiro. Tzimatsi ikaatzi 7 maninkari. Iriiyitaki nashiyitakawori jowasankitaantayitaki. Tima okaatzi jantayitakiri maninkari, ari imonkaatari jiñaitziro iyatsimanka Pawa.

² Ari noñaaki iijatzi inkaari, okimiwaitakari ñaawontsi. Iro kantacha morikathanthaataki jiroka inkaari. Ari ikatziyayitakari oitsinampaakiriri kowiinkari piratsi, joirikayitakiro iwiyompiminto ipawairiri Pawa. Iriiyitaki kaari pinkathatironi jojyakaawo piratsi, kaari kintakoyityaawoni iwairo. ³ Iro ipampithagaiyirini jirikaiti ipampithaakiri pairani Moisés-ni. Jiitaitziro “Iwampithaani Oijya”, okantzi:

Nowinkathariti Pawá, Shintsipirotsisiri,

Kamiitha pantakiri, iyokitzi nokanta.

Pantapiintakiro iiroka tampatzikari, tima piñaanitawo tyaaryoori.

Iiroka pinkathariwintairiri atziriiti.

⁴ ¿Iroma itzimi iitya pinkathataimini, iitya thaamintawintaimini, iitya pairyaironi piwairo? Apaniroini iiroka pitasorintsitzi.

Iiroka impokashiyitai atziriiti, ipinkathayitaimi.

Tima aritaki poñaagantakiro owanaa okamithataki pantayitakiri.

⁵ Opoña noñaaki inkitiki tasorintsipanko, ashitaryaanaka tasorintsisagaakipirori. ⁶ Ari ishitowanakiri tasorintsipankoki 7 maninkariiti

intzimi owasankitaantatsini. Kitamaaniki okantayitaka iithaari, shipakiryaaapirowaitaki owaniinkataka. Jowathakichopiniitakari oro. ⁷ Ikanta apaani inkitiwiri kaatatsiri 4, ipayitawakiri maninkariiti apaani pamoko. Kimiwaitaka janta pamokoki, ari ojaikitimi iyatsimanka Pawa, kantaitachari inkañaanitai. ⁸ Kachaaryiinkatanaki tasorintsipanko, okantakaakawo jowaniinkawo Pawa iijatzi itasorinka. Tikaatsi kantironi intyi tasorintsipankoki irojatzi onthonkantapaatyaari jowasankitaantaki maninkariiti.

16

Pamokopaini ojaikitaka katsimataantsi

¹ Nokimatzi inkitiki, iita ñaanatanakiriri 7 maninkariiti, ikantziri: “Piyaati pisakotiro kipatsiki okaatzi jaikitaintsiri 7 pamokoki kimitakawori iyatsimanka Pawa”.

² Ari jitanakawo apaani maninkari isakotakiro kipatsiki jaikitaintsiri iwamokotiki. Ari omapokashitanakari ipathaawaitanaki antawoiti ikaatzi kintakotakawori iwairo kowiinkari piratsi, ikaatzi pinkathatakirori joyyakaawo.

³ Ikanta pashini maninkari isakotakiro inkaari-mashiki jaikitaintsiri pamokoki. Okimitanakawo iraantsi inkaari, japirotaka ikamaki saikantawori.

⁴ Ikanta pashini maninkari isakotakiro jiñaamashiki, oyaapiyaaki jiñaatinimashi jaikitaintsiri iwamokotiki. Okimiwaitanakawo iraantsi jiñaapaini. ⁵ Nokimatzi jiñaawaitanaki maninkari jowayiitakiri inkimpoyaawintiri

jiñaawiri, ikantanaki: “Tasorintsí, ikaatzi añaatsiri, jañiitaka pairani, tampatzikashiriri pinatzi iiroka, tima iiroka aminakotaironi kamiithaini jiroka. ⁶ Tima ikaatzi owamaayitakiriri oitishiritaari, ikaatzi kapathainkatakaakiriri Kamantantaniriiti jowamaayitakiri, iriiyitaki miriyityaawoni jiroka iraantsi. Tima iro ikowatziiri”. ⁷ Ipoña nokimaki jiñaawaitanaki pashini janta taapirimintotsiki, ikantanaki: “¡Ariwí! Nowinkathariti Pawá, okaatzi pikowakiri pantiro tampatzika okantayitaka. Tyaaryoori inatzi”.

⁸ Ikanta pashini maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitaintsiri iwamokotiki. Jomapokashitanaka ooryaatsiri jotsiyanakiri atziriiti. ⁹ Antawoiti jotsiyakiri atziriiti ooryaatsiri, ari ipoñaanakari ithainkatasorintsi-waitanaki, jookimowaitashitanakari Pawa, ashitawori ishintsinka, owasankitaantatsiri. Tii okantzimoshiritari impiyashiriyitai, impinkathatairi Pawa.

¹⁰ Ikanta pashini maninkari, isakotakiro tsika ipinkathariwintantzi piratsi jaikitaintsiri iwamokotiki. Antawoiti otsiniritanaki. Antawo jashironkaayitaka atziriiti janta, jatsikawaitakiro inini ikimaatsiwaita. ¹¹ Ari ithainkatasorintsiwaitanaki, ikijyimawaitanakiri Inkitijatzi Pawa, tima oyyiki ikimaatsiwaitaka, oyyiki ipathaawaitaki. Iro kantacha tii jowajyaantzimaitawo iyaaripironka.

¹² Ikanta pashini maninkari, isakotakiro antawaaki jiña Eufrates jaikitaintsiri iwamokotiki. Omapokashitanaka opiryaatanaki.

Kantatsi imontyaayitapaaki pinkathariyitatsiri tsika ishitowapiintzi ooryaatsiri, jowayiritya. ¹³ Ipoña ishitowanaki piyari ipaantiki noonki. Ishitowanaki iijatzi piyari ipaantiki piratsi, ari okimitakari ipaantiki thiiyinkari kamantantaniri, ishitowanaki piyari. Ikaatzi piyari shitowayitapaintsiri, iriiwaitaki majjiro, ¹⁴ kantatsi jantayitiro kaari jiñaitapiintzi. Ithonka jiyaatashitakiri ikaatzi pinkathariyitatsiri kipatsiki. Jiñaantakaayitakari jowayiritakaiyaari, impiyapaititakirika Pawa shintsipirotatsiri. ¹⁵ (Pamini, nonkimitapaiyaari koshintzi aririka nompiyai. Kimoshiri inkantya itzimirika aamagaiyaanani, kimitakariri owirori okaakiini iithaari inkini inkithaatanatyaawo, iiro ishiyamirikitantanaka, jowaañiitairi.) ¹⁶ Ipoña jirikaiti piyari, japatoyitakiri pinkathariiti janta oita “Armagedón”. Iñaani inatzi Heber-paantiri jiroka Armagedón.*

¹⁷ Ikanta iwiyaantapaakawori maninkari, isakotakiro tampiyainkaki jaikitaintsiri iwamokotiki. Ikimaitatzi kaimanaintsiri tasorintsi pankoki, osaiki saikamintotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonkapaaka!” ¹⁸ Ari jiñaitakiro oporikanaki ookathawontsi, ikimaitakiro antawoiti ontziñaanaka kipatsi. Tii jiñaitapiintziro kimitakawori jiroka ontziñaantsi, irojatzii pairani owakiraa itzimayitantanakari atziriiti kipatsiki. ¹⁹ Okanta antawo nampitsi, mawakota okantanaka otankanaki. Ari apirotakari

* **16:16** Kantakotachari jaka “Armagedón”, iro janta tsika jowayiritapiintaka pairani Judá-mirinkaiti.

iijatzi opookanaki nampitsiiti tzimayitatsiri kipatsiki. Ari inkinkishiritakoitanatyaawo awijiyimotirini Babilonia-jatzi, imirityaawo “imashirinka Pawa”, okimitakawo piyantatsiri. ²⁰ Ari apirotakari maawoni othampishi, tii jiñaitairo. Ari okimitakari iijatzi otzishipaini. ²¹ Ari oparyaapaaki tinayitatsiri jiriniki, awitsinaayitapaakiri atziriiti. Ikiromaitaka jiyaataakanakitziiro ithainkatasorintsiwaitanaki, ikijyimawaitantanaki ikimaatsiwaitaka ojiyiki.†

17

Jowasankitaitziro kimitakawori antawo mayimpuro

¹ Ipoña ipokashitapaakina apaani maninkari kaataintsiri ⁷ joirikayitakirori iwamokoti, ikantapaakina: “Pimpoki, piñiuro tsika inkantaitiri jowasankitaayitiri atziriiti, tima ikimitakawo apaani mayimpuro saikathapiyaatantakawori oponkityaamashiki jiñaa”. ² Jiroka kimitakawori mayimpuro, kimiwaitaka iroomi imayimpuriyitakimi ikaatzi pinkathariwintantatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakawo iijatzi, apirotakirimi oshinkiyitirimi kipatsijatziiti. ³ Ipoña jaashirinkatanakina otzishimashiki. Ari noñaakiro apaani tsinani otyaakaakari kityonkari piratsi, okaatzi ⁷ iito, ¹⁰ ichii. Tzimatsi wairontsipaini

† **16:21** Kantakotchari jaka “tinayitatsiri”, iro ikantaitziri iijatzi “apaani talento”, irojatzii ikantaitairi iroñaaka “40 kilo”.

osankinatainchari iwathaki, ithainkata-sorintsiwaitaitzi. ⁴ Okityonkamawotatzi

okithaatakari jiroka tsinani, opitzirishimawotaki iijatzi. Kamiitha jowaniinkayiitantakawo oro, ipoña poriryaatatsiri mapiki. Oirikanakitaki jiwitsikaitziri oro. Kimiwaitaka ari ojaikitakimi oyaaripironka, iijatzi omayimpirinka.

⁵ Tzimatsi osankinatainchari otamakoki, kaari ikimathawiita pairani, okantzi: ANTAWO BABILONIA, ANTAWOITI MAYIMPIRO, KISANIINTAPIROTAAWO KIPATSIKI.*

⁶ Naminapirotanakiro jiroka tsinani, aña oshinkitayyaawo iriraani oitishiritaari ikaatzi jowamaayiitakiri. Iriraani iijatzi ikaatzi jowamaayiitakiri ikinkithatakotanakiri Jesús. Ikanta noñaakiro jiroka, iyokitzi nokantanaka.

⁷ Ipoña ikantana maninkari: “¿litama iyokitziitakaantzimiri jiroka? Ari nonkantakimi oita oiyakaawintachari, tii jiyotakowiitawo pairani jiroka tsinani, iijatzi jirika piratsi otyaakaakari, oiyikitatsiri iito, iijatzi ichii.

⁸ Itzimitaka pairani joyyakaawintaitziri piratsi, tii jiñaitziri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi ishitowi impoñaatyaaawo omoonaki inthomaintapirotatsiri. Impoñaashitayya jowamaayiitakiri. Jirikaiti kipatsijatzi, kaari osankinatakotachani pairani jiwitsikantaitakawori kipatsi, iyokitzi inkantiri piratsi. Tima iiro ikimathatziro oita kantakotachari: ‘Itzimitaka pairani, tii jiñaitairi

* **17:5** Tzimayitatsi kantatsiri jiroka “Babilonia”, irootaki nampitsi Roma. Tima iro iñaaniyitakari imananiikiini pairani kimisantzinkariiti, ikinkithatakotziro jiroka Roma, ikantzi: “Babilonia”. Paminiro iijatzi janta 1 P. 5.13.

iroñaaka, irootaintsi impiyaki'. ⁹ Imatantyaari inkimathaitiro jiroka, okowapirotatya ontzimi yotanitaantsi. Kaataintsiri 7 iitontsi otyaakaakari tsinani, iro oiyakaawintacha 7 otzishi.† ¹⁰ Tzimaki pairani ikaatzi 7 pinkathariwintakirori janta. Aritaki joitsinampagaitaki ikaatzi 5 pinkathari. Tzimatsi apaani pinkatharitatsiri iroñaaka. Iriima pashini, intzimi pinkatharitatsini, tikiraamintha itzimaajaitzi. Jirika iwiyaantyaawoni kapichiini impinkathariwintantapainti, iiro osamanipirodzi. ¹¹ Jirika piratsi tzimitachari pairani, kaari jiñaitzi iroñaaka, pashini jinatzi, iriitaki kaatapaintsini 8. Iro kantacha, ari joiyawitapaatyaari pashini kaataintsiri 7 pinkathariiti. Ari japirotzimaitaitatyaari. ¹² Irooma kaataintsiri 10 chiitsi, irijatzi oiyakaawintziri pinkathariiti, kaatatsiri 10. Tikiraata ipinkathariwintantayitzi irirori. Tima aririka impinkathariwintantanaki piratsi, iriyyitaki intsipayityaari impinkathariwintanti. Iiro osamanipirodzimaita, apa ishirinkapaintya kapichiini ooryaatsiri. ¹³ Jirikaiti pinkathariiti jakakotawakaiyaawoni jantiri. Pinkatha inkantiri piratsi, iiro ipiyathawaitari. ¹⁴ Owanaa jowayiriminthatyaari Oijya. Iro kantacha jirika Oijya, iriitaki oitsinampaantatsini. Tima iriitaki ompirayitari ikaatzi ompirayitantachari. Iriitaki pinkathariwintziriri pinkathariwintantatsiri. Iriitaki intsipayitaiyaari irirori, ikaatzi ikaimashiriyitairi, jiyoshiiyitakiri, ikaatzi

† **17:9** Tzimayitatsi iiyitzirori nampitsi Roma, ikantaitziro: “Roma, inampitsiti 7 pinkathariiti”. Ikantaitzi iijatzi: “Roma, onampitawo 7 otzishi”.

oisokirotakariri”.

¹⁵ Ipoña ikantakina iijatzi maninkari: “Jiroka oponkityaamashi jiña osaikathapiyaatantakari tsinani, iri oiyakaawintachari atziriiti piyoyitainchari tsikarikapaini.† ¹⁶ Jirikaiti atziri saikantawori 10 nampitsi, oiyakaawintakari 10 chiitsi, ari inkisaniintanakiri saikantawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani. Ari inkimitaakiro iijatzi piratsi owanaa inkisaniintanakiro. Onkimiwaityaawomi jaatonkoryaatziromi tsinani, jowawathawait- atyaawomi, intaawaitakiromi. Tima japirotakiro nampitsi oiyakaawintakari tsinani. ¹⁷ Iriitaki Pawa kantakaawori akakotawakaantawori antayitantakawori jiroka. Irijatzi kantakaawori ikimisantantakariri piratsi. Irootaki jantaitiri, iroatzi imonkaatantatyaari ikantakiri Pawa. ¹⁸ Ari okantakari, tima jiroka tsinani iro oiyakaawintacha antawo nampitsi. Tima ikaatzi saikantawori nampitsi, ipinkathariwintawitakari nampiyitawori pashini nampitsiiti”.

18

Japathakiroryaitakiro Babilonia

¹ Ikanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ijyaawiinkapaaki pashini maninkari. Otzimimotziri irirori owanaa ishintsinka, oiyiki jowaniinkawo. Joorintapaakiro kipatsi. ² Ikaimapaaki, ikantzi: “Japathakiroryaitakiro

† **17:15** Ikantakoitziri jaka atziriiti “piyoyitainchari tsikarikapaini”, irijatzi ikantaitsitari nampiyitawori tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

antawo nampitsi Babilonia. Apa inampiy-
itaawo iroñaaka nashiwaiyitachari piyari
janta, tii ishiniitairi ishitowi janta. Ari
ikimitagaitakiri iijatzi nashiwaiyitachari
tsimiri ipinkaitziri owapiintakariri kaminkari.
³ Tima atziriiti ikaatzi saikantawitakawori
nampitsi oiyakaawintakari tsinani, ayyaa-
gantapirowaiwitaka, jiyompariwitapiintakari
atziriiti saikayitatsiri pashiniki nampitsi.
Ikaimashiritakiri atziriiti jojyakotaiyaari
ikantayiwita iriroriiti, apa ikowapiroyitziro
ajyaagawontsi, inintashiminthawaitari iijatzi.
Iro opoñaantari iñaayitakiro tii ikinataari Pawa,
ikimiwaitakawo okanta tsinani mayimpiro.
Irootaki oiyantakawori ishinkitatyiiyaawomi
ajyaagawontsi, iro jantayitantakawori
kimitawori mayimpiritaantsi”. ⁴ Ipoña nokimaki
japiitanakiro jiñaawaitanai inkitijatzii, ikantzi:
“Ayyininká, iiro pitsipatariri saikantawori nampitsi
oiyakaawintakari tsinani, pitsipataarikari
jowasankitaayiiitairi. ⁵ Tima Pawa, ikink-
ishiritziro iyaaripironka ikaatzi tsipatakariri,
kimiwaitaka ontzinagaatyaami iyaaripironka
inkitiki, ari opiyotakari. ⁶ Pimpiyakowintaiyaari,
papiipiintiri powasankitairi. Tima okaatzi
oiyakaawintachari omiritakaakariri tsinani
shinkitantatsiri, poipiyiniro iroori, tontaaki
pinkantakiro oyipiyanka. ⁷ Aminaashiwaitaka
iroori okantapiintzi: ‘Naaka pinkathawo, iiro
iñaitana nashironkaawaitya nonkimitakotyaawo
kamatsiri oimi’. Tima oiyiki okantakaapirowai-
wintakawo owaniinkatani, aakowintakawo
omayimpirowaitaki. Irootaki oñaantyaawori

iroñaaka onkimaatsipirotaiya. ⁸ Irootaki omapokantaiyaari jowasankitagairo apaaniki kitiiyyiri, ari omantsiyataki, onkimaatsiwaitaiya, oyyiki ontajyaaniintawaitai, ompoña intagaitairo. Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa jowasankitagairo. Tima otzimimotziri irirori ishintsinka.

⁹ Aririka iñaayitakiro oyachaarinka ontagaiya nampitsi oyyakaawintakari tsinani, owanaa jowashiritakotyaawo, jiraakowaityaawo pinkathariiti, tima iri tsipayitakariri saikantakawori jantayitakiro okaatzi oyyayitawori mayimpiritaantsi.

¹⁰ Intaina inkatziyaki iriroriiti inthaawantaiyaawo jowasankitaitakiri, inkantaiyini: ‘¡Ikantamachiitziri nampitawori Babilonia-ki!’ Iroopirowaiwitaka nampitsi. ¿Okatzimatakima jowasankitaitakimi? Tikiraatya ishirkapirotaajaitzi ooryaatsiri.

¹¹ Ari inkimitatyaari ikaatzi jiyomparitapi-intakari, owanaa jowashiriniintakotyaari, jiraakowaityaari, tima tikaatsi jiyomparitaiyaari.

¹² Tima iri jiyompariwitapiiintakari ir-oro-ti, iiriikiti, poriryaari imapini, nashiwaiyitachari kithaarintsi, kitamaamawori, pitzirishimawotatsiri, kityonkamawopirotatsiri, karinthamawotatsiri. Tzimayiwitacha oyyawori santari.

Tzimayiwitacha jiwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, inchakota pinayitachari, ashiro, mapi. ¹³ Tzimayiwitacha mitaki, tzimayiwitacha nashiwaitachari kasankaari, tzimayiwitacha imiriitari, tzimayiwitacha owaaki inchato kimitariri yiinkantsi, tzimayiwitacha opani jowayitari, tzimayiwitacha i-vaca-ti, joiyyati,

imorani ishiyakomintotari, tzymayiwitacha jompiratanipaini iijatzi. ¹⁴ Ari othonkapaakari chochoki pinintapiintsitakari. Tii otzimayitai ajyaagawo pikowapiintakiri, ari okaatapaaki owaniinkata.

¹⁵ Intaina jaminakotairo jiyomparitapiintari, thaawa inkantya iiro itsipataayitzi jowasankitagaitakiri. Antawoiti jiraakotyaari jowashiritakotanatyaari. ¹⁶ Inkantaiyini: ‘Ikantamachiitzi nampitawori janta! Iroopirowaiwitaka nampitsi. Tzymayiwitacha oiyiki iroopirori kitamaawori imanthaki, pitzirishimawotatsiri, iijatzi kityonkapiromawotatsiri. Tzymayiwitacha oiyiki ir-oro-ti, imapini poriryaayitatsiri. ¹⁷ Apa ishirinkaniintanaka kapichiini ooryaatsiri, ari japiroitakiro antawo ajyaagawo’. Ari ikimitakari saikayitaintsiri jamaatakomintoki, intaina ikatziyayitaka jaminakotzi tsika ikanta japiroitakiri. Ari ipiyotaiyakani ikaatzi antakoyitziro jamaatakominto, itsipayitakari ikaatzi otitantawori. ¹⁸ Ikanta jiñaakiro oyacharinka nampitsi otagaa, owanaa jiraakotakawo, ikantayitzi: ‘Tikaatsi pashini nampitsi kimitaiyaawoni jiroka iroopirowita’. ¹⁹ Antawoiti jowashiriniintaka, ikantaiyakini: ‘Ikantamachiitzi ikaatzi nampitakawori janta. Tima ajyaagantayiwitakai aakaiti aayitapiintakiro ajyaagawonsi amaatakomintoki. Tima apa ishirinkapainta kapichiini ooryaatsiri, ari japiroitakiro’. ²⁰ Irooma irokaiti inkitijatzi, oitishiritaariiti, otyaantapiroriiti, kamantantaniriiti, ontzimatyii pinkimoshiriyiti, tima ikamantsitayitakai Pawa

iro jowasankitaantakariri saikantawori antawo nampitsi, ipiyakowintaiyatziimini iirokaiti”.

²¹ Ikanta apaani maninkari tzimatsiri ishintsinka, jaaki antawo mapi, jookakiro inkaariki, ikantzi: “Nokimitaakiro nookakiro antawo mapi, ari nonkimitaakiro iijatzi antawo nampitsi Babilonia. Ari ompiyaari, iiro jiñaitairo.

²² Iiro ikimaitaimi pimpampithai, onkamiñainkati piwiyompiminto, pisonkari, iijatzi pityoori. Iiro jiñaitaimi pikaatzi piwitsikayitziro tsikarika oiyitari. Iiro ikimaitairo ompoimati pitoonkaminto.

²³ Iiro jiñaitairi imporikai pootaminto. Iiro jiñaitaimi paawakaiya. Ari okaatapaaki maawoni jiroka, tima oiyiki poitzipinashiriyitakiri pashinijatzi atziriiti, kimiwaitaka pinkisaminthatatyirimi. Tima antawoiti ishintsiwitaka ikaatzi yomparitapiintakamiri.

²⁴ Iriitaki owatsinawaitakiriri pashinijatziiti, ikapathainkatakaawaitakiri Kamantantaniriiti. Ari ikantakiri maawoni oitishiritaari”.

19

Ithaamintaita inkitiki

¹ Okanta othonkapaaka jiroka, nokimatzi kamiñainkatanaintsiri inkitiki ikaimaiyini, ikantzi: ¡Iijowí! Iriitajaantaki Pawa owawijaakoyitairi.

Otzimimotziri jowaniinkawo, iijatzi ishintsinka.

² maawoni ikowiri jantiri irirori, tampatzika okantayitaka.

Tyaaryoori inatzi.

Tima jowasankitaakiro mayimpiro owaaripiro-takiriri kipatsijatziiti.

Ipiyakowintaari ikaatzi jowamaitakiri
jompiratani.

³ Irojatzí japiipiintaiyirini, ikantzi:

¡Iijowí! Onkatziyainkatawiiti oyachaarinka.

⁴ Ikanta 24 Antaripiroriiti, itsipatakari
4 inkitiwiriiti, jotzirowaiyanakani, tima
ipinkathatanakitziiri Pawa isaikaki irirori
saikamintotsiki, ikantaiyini:

¡Ari onkantyaari! ¡Iijowí!

⁵ Tzimatsi ñaawaitanaintsiri saikamintotsiki, ikan-
taitzi:

maawoni jompirayitaari Pawa, pinthaam-
intaiyaari.

Pimpinkathatairi maawoni, pitanatyaawo
tsinampashiririiti ijatzí iriipiroriiti,
maawoni.

⁶ Ipoña nokimaki kamiñainkatapaintsiri, iriiwaitaki
ipiyotaiyani atziriiti, iroowaitaki oparyiinkatzi
jiña, iroowaitaki ijatzí ookathawontsi. Ikan-
taitzi:

¡Iijowí! Aritaki pinkathariwintantai Pawa, iri
Apinkatharitsitaari Shintsipirori.

⁷ Thami ankimoshiriwintiri, thami
ampinkathatiri, tima irootaintsi
joimoshirinkiri jaawakaiya Oijya. Aritaki
witsikaka iinatyaari.

⁸ Kitamaa okantaka ithaari, tii okipatsiwaitzi,
poriryaa okantaka. Ojyakaawintachari
“iinatyaaari”, iriiyitaki oitishiritaari. Ojyakaawin-
tachari “tii okipatsiwaitzi iithaari”, iro kamiithari
jantayitakiri jirikaiti.

Jatyootaitiri jaawakaiya Oijya

⁹ Ipoña ipokashitapaakina inkitijatzi, ikantzi: “Posankinatiro jiroka: Owanaa inkimoshiritai ikaimayiitakiri jatyootairi jaawakaiya Oijya”. Ipoña ikantakina iijatzi: “Jiroka, iñaanipiro inatzi Pawa”. ¹⁰ Ari notzirowanaka nopinkathatanakiri maninkari, ipoña ikantana: “¡liro pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini jompiratai Oijya, ari nojyimi iiroka, ari nojyakari iijatzi ikaatzi oisokiroyitakawori ikinkithatapaintziri Jesús. Aña iri pimpinkathatajaanti Pawa. Tima okaatzi ikinkithatapaintziri Jesús, irootajaantaki yoshiritakaariri Kamantantaniriiti”.

Tyaakaakariri kitamaari mora

¹¹ Ipoña noñaaki ashitaryaanaka inkiti. Tzimatsi janta kitamaari mora. Itzimi tyaakaakariri, iriitaki jiiitatziri “Oisokirotaniri”, jiiitatziri iijatzi “Tyaaryoori”. Aririka jowasankitaanti, tampatzika okanta. Ari okimitari iijatzi aririka jowayiritanti. ¹² Irooma irooki iriiwaitaki paampari. Amathapirowaita ikantaka. Josankinatakawo wairontsi kaari jiyotakoitzi apa jiyotziro irirori. ¹³ Ikithaatakotakawo othakakiri iraantsi. Iri jiiitatziri iijatzi “IÑAANI PAWA”. ¹⁴ Tzimatsi inkitikinta jowayiriti. Kitamaathaitaki okantaka iijatzi iithaari, tii onkipatsiwaiti. Iriitaki oyaatakiriri tyaakaakariri iijatzi kitamaari imorani. ¹⁵ Ari oshitowanakiri ipaantiki kimitakawori othoyimpiminitzi osataamintotsi, irootaki jompojantayitaiyaariri iisaniintani. Iri ompiratantaiyaarini jashirokotziti. Irijatzi witsikakiniriri ogyakawori jimiritaitari jiiitatziri “Imashirinka Pawa

Shintsipirori”. ¹⁶ Josankinatakawo wairontsi iithaariki, iijatzi iporiki. Jiroka wairontsi: PINKATHARIWINTZIRIRI PINKATHARIITI. OMPIRATARIRI OMPIRATANIRIITI.

¹⁷ Ipoña noñaaki pashini maninkari ikatziyantakari ooryaatsiri, ikaimapaakiri maawoni tsimiriiti aayitatsiri, ikantziri: “Pimpoki papatotya, poyaawo onkaati impayitimiri Pawa.

¹⁸ Tima powayityaari atziriwatha: iwatha pinkathariiti, iwatha ijiwari owayiriiti, iwatha ñaapiroriiti, iwatha tyaakaapiintariri imoraniti. Ari powanatyaaawo iijatzi iwatha imoraniiti. Tii apa powaiyaari jirikaiti, aña powayitaiyaari iijatzi iwatha maawoni: ompirataari, ompirataniri, antaripiroriiti, oryaanipaini, maawoni”.

¹⁹ Ipoña noñaakiri kowiinkari piratsi, noñaakiri iijatzi kipatsijatzi pinkathariiti itsipayitakari jowayiriti. Ari ipiyotaiyakani inkini jowayiritiri jirika tyaakaakariri kitamaari imorani itsipayitakari iijatzi jowayiriti.

²⁰ Tzimatsi iita oirikawakiriri kowiinkari piratsi. Ari ikimitaakiri thiiyinkari kamantantaniri itsipatapiintakari itasonkawintantzi. Ari okanta jamatawitantakariri kintakoyitakawori iwairo piratsi, ikaatzi pinkathayitakirori jojyakaawo. Jirika piratsi ipoña thiiyinkari kamantantaniri, jookaitakiri opaampaporinthaataki inkaari, tsika okitiryainkataki shitziwawo oyachaarinka.

²¹ Jowamaayiitakiri maawoni kimisantanakiriri, jowathaitantakari shitowapaintsiri ipaantiki tyaakaakariri kitamaari mora. Kimaniin-tapirowaitaka tsimiripaini.

20

Ojyiki osarintsi, onkaati 1000

¹ Ipoña noñaaki jayiitapaaki pashini maninkari. Joirikakiro jashitaryaantyaawori omoona inthomaintapirotatsiri. Joirikaki iijatzi antawoiti ashirotha. ² Jaakiri noonki, maanki tzimitainchari pairani. Iriitaki Kamaari, Satanás. Joojotakiri onkaati 1000 osarintsi, ³ jotsiroryaakiri omoonakiki inthomaintapirotatsiri. Jojyipitakotakiri, jiwichaakotakiri onkantya iiro jamatawitantaari atziriiti, irojatzi imonkaatantatyaari onkaati 1000 osarintsi. Aririka onthonkapaatya jiroka, ari joojoryaakotapaintiri kapichiini.

⁴ Ipoña noñaaki ojyiki saikamintotsi tsika isaikayitai inkaati pinkathariwintantatsini. Ari noñaakiro ishiriiti ikaatzi jowamaawintaitakiri ikimisantairo iñaani Pawa, ikinkithatapaintziri Jesús. Jirikaiti, tii ipinkathatziri kowiinkari piratsi, tii ipinkathatziro jojyakaawo iijatzi. Tii ikintakotamakotawo iriroriiti iwairo piratsi, iijatzi jakoki. Iriiyitaki piriintaachari, ipinkathariwintantayitai itsipataari Cristo okaatzi 1000 osarintsi. ⁵ Iriima pashini ikaatzi kamayitaintsiri, tii jañaayitai irirori, irojatzi imonkaatantapaakari 1000 osarintsi. Irootaki jiiitaitziri “Itawori Añagaantsi”. ⁶ Kimoshiri inkantaiya inkaati piriintaachani jiiitaitakiri “Itawori Añagaantsi”. Tima tasorintsishiriri jinayitaki. Iiro japiitziro inkamayitai. Aña kañaaniri inkantaiya, iri kimitaiyaarini Ompiratasorintsitaari jantawaitainiri Pawa,

jantawaitainiri iijatzi Cristo. Ari itsipataari ipinkathariwintantai okaatzi 1000 osarintsi.

⁷ Aririka imonkaatapaatya 1000 osarintsi, ari jomishitowaitapaintiri Satanás jashitakoitakiri.

⁸ Aririka ishitowanaki, jitapaiyaawo jamatawitapairi maawoni atziri tsikarika inampiyitawo. Jiroka nampitsiiti jiiitaitakiro “Gog”, pashini “Magog”. Japatotairi maawoni inkini jowayiritakaiyaari. Intzimapiroto oiyiki atziri, iroowaitaki okanta oiyikitzi impaniki jiñaathapiyaaki. ⁹ Jiyaataiyakini tsika owintinipathatzi, jotzikapaakiri oitishiritaariiti tsika ipiyotaiyakani iriroriiti. Ari okaatzi jotzikapaakiro iijatzi jiiitaitziri “Itakopirotaawo Nampitsi”. Omapokashitanaka oparyaapaaki paampari, apirotakiri maawoni. ¹⁰ Ari jookaitakiri Kamaari janta opaampaporinthaataki inkaari, kitiryainka okantaka shitziwawo oyachaarinka. Tima ari jookitsitaitakari irirori kowiinkari piratsi, itsipataitakiri thiiyinkari kamantantaniri. Ari inkantaitatyiro inkimaatsiwaitaiya.

Jaminakoitantai kitamaariki saikamintotsi

¹¹ Ipoña noñaaki antawoiti kitamaari saikamintotsi. Tzimatsi saikantakawori, iriitaki matakirori japirotairo inkiti iijatzi kipatsi. ¹² Ari ikatziyiyakani kamayitaintsiri janta kitamaariki saikamintotsi, jitaakari itsipayitaari antariiti iijatzi iryaaniiti, maawoni. Ari japinairyaaanakirosankinarintsi, japinairyaaanakirosi iijatzi pashini tsika josankinatakoyita añaaayitaatsini. Jaminakoyitairi atziri tsikarika oiyita jantakiri okaatzi josankinatakoitakiriri. ¹³ Iijatzi ikaatzi

piinkayitaintsiri jiñaaki, ari ipiyoyitakari iriroriiti. Ikaatzi kamayitaintsiri, ari isaikitsitari iijatzi janta, okimiwaitakawo atziritatyiimi “Kaamanitaantsi”, ompakagairi ompirawaiwitakari. Ari ikaatzi jaminakoitairi iriroriiti jantayitakiri. ¹⁴ Ari jookaitakiro “Kaamanitaantsi” opaampaporinthaataki inkaari ontagaiya. Jiroka opaampaporinthaataki inkaari, iro jüitaitakiri “Apititanaintsiri Kaamanitaantsi”. ¹⁵ Ipoña jookaitakiri opaampaporinthaataki inkaari maawoni kaari osankinatakotachani jañaayitai.

21

Owakiraari inkiti, owakiraari kipatsi

¹ Ipoña noñaaki owakiraari inkiti, owakiraari kipatsi. Tima aritaki apirotaka pajatori inkiti, iijatzi pajatori kipatsi. Tii jiñaitairo inkaari. ² Ipoña noñaaki ijyaawiinkapaaki inkitiki apaani nampitsi tasorintsitsiri, jüitaitziri “Owakiraari Jerusalén”. Iri Pawa owayiitakaantakirori. Owaniinkakitaka, iroowaitaki apaani tsinani owaniinkatashitari oimityaari. ³ Ari jiñaawaitaitanaki shintsiini saikamintotsiki, ikan-taitzi: “¡Pamini! Ari osaikimotairi kipatsijatziiti jiroka tasorintsithaanti tsika inampitawo Pawa. Ari itsipatajaantaari Pawa tsika isaikayitzi ijyininkataari. ⁴ Tima Pawa ojyiyookipirotairini, inkimoshiritakaayitairi. Iiro ikaamaniyitai, tikaatsi onkatsitzimowaitai, tikaatsi iragaachani, tikaatsi kimaatsiwaitaachani. Tima ari okaatapaaki maawoni jiroka”.

⁵ Ipoña jiñaawaitanaki saikaintsiri saikam-intotsiki, ikantzi: “Nowakiraatakagairo maawoni”. Ikantanaki iijatzi: “Posankinatiro jiroka, tima tyaaryoori ñaantsi inatzi, ari okantaitatyaani”. ⁶ Ari ikantana: “¡Ari iwiyaapaaka! Naakataki ojoyawori itawori osankinarintsi. Naaka ojoyawori iwiyaantawori iijatzi. Naakataki itakaantanakawori. Naakataki thonkaironi. Tzimatsirika miritatsiri, ari nomiritakaiyaari jiña tsika otzimi añaakaantatsiri. Impashiitaiyaari, tii opinawontsiti. ⁷ Irootaki nokajyaakaakiniriri kitishiritaniriiti. Naaka Pawa ipinkathayitai. Iriitaki nonkimitakaantairi notomiiti. ⁸ Iro kanzimaitacha iiro notomitaari thaawinkariiti, kisoshiriri, kisaniiintaniri, tsitokantaniri, mayimpiri, matsitaniri, pinkathatakiriri ojoyakaawontsi, thiiyinkariiti. Aña iri taayitaachani opaampaporinthaataki inkaari, kitiryainkataintsiri oyachaarinka. Iro apititanaintsini inkamayitai”.

Owakiraari Jerusalén

⁹ Ikanta othonkapaaka jiroka, ipokashita-paakina apaani maninkari owasankitaantaniri oirikakirori iwamokoti. Ikantapaakina: “Pimpoki, noñaayimiro ojoyakaawintari tsinani iinatyaari Oijya”. ¹⁰ Jaashirinkatanakina tonkaari otzishiki. Joñaagakinawo nampitsi tasorintsitatsiri jiiitaitziri Jerusalén, jowayiitairi Pawa opoñagaawo inkitiki. ¹¹ Janta nampitsiki, ari jiñaitairo jowaniinkawo Pawa, shipakiryawaitaki, iroowaitaki okanta mapiki porikatsiri,

pinapirotachari.* ¹² Antawo okantaka otantonampi. Tzimatsi 12 ityaapiintaitzi. Tzimatsi 12 maninkariiti aamaakowintayitawori ityaapiintaitzi. Ari josankinaitakiro iwairo itomiiti Israel-ni. ¹³ Okaatzi mawa ityaapiintaitzi montitakariri ishitowapiintzi ooryaatsiri. Iijatzi ityaapiintzi ooryaatsiri, okaatzi mawa. Katonkanta, okaatzi mawa. Kirinkanta, okaatzi mawa. ¹⁴ Tzimatsi okaatzi 12 antawoiti mapi otzitakirori otantonampi. Ari osankinayitakari 12 iwairopaini Otyaantapiroriiti.

¹⁵ Jirika ñaanatakinari, joirikaki imonkaam-intoshithaki jiwitsikaitziri oro, iro jimonkaatantyaawori otantonampi, iijatzi ityaapiintaitzi. ¹⁶ Ari jimonkaanampitawakaa jiroka nampitsi, tii anaawakaa. Ikanta jirika, jitanakawo jimonkaanampitakiro, okaatzi 2200 kilómetro osanthanka, iijatzi okaataki ojinokitzi.† ¹⁷ Ipoña jimonkaatakiro iijatzi otantonampi, okaatzi otontatzi 144 jimonkaatantakawo ikonaki. Iro jimonkaatantakari jirika maninkari kimitawori ikonaki atziri jimonkaatantapiintakari irirori. ¹⁸ Jiroka otantonampi, ojoyawaitakawo mapi porikaki okantaka. Jiyoshiita oro jiwitsikantaitakawori nampitsi, porikaki okantaka.‡ ¹⁹ Itzinkamiitantakawori otantonampi, jaayiitaki porikakiyitatsiri mapiki, pinapiroyitachari. Jiroka owairopaini

* **21:11** Kantakotachari jaka “porikatsiri”, iro jiiitaitziri iijatzi “jaspe”. † **21:16** Kantakotachari jaka “2200 kilómetro” iro ikantaitziri iijatzi “12000 estadio”. ‡ **21:18** Kantakotachari jaka “porikaki”, okimitakawo okanta botella, iijatzi vidrio.

mapiki jaayitakiri: jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ²⁰ ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. ²¹ Okaataki 12 ityaapiintayiitzi, iro jaayitaki antawopirori kitamaari mapi, iro jimokakiri jiwitsikantakawori. maawoni aatsiti nampitsi, jiyoshiita oro jiwitsikaitantakawori, porikaki okantaka. §

²² Tii otzimapai janta tasorintsipanko. Tima iro inampi Awinkathariti Pawa Shintsipirori itsipataari Oijya. Iriiyitajaantaki poyaataiyaawoni tasorintsipanko janta. ²³ Tii ikowajaanta ooryaat-siri, iijatzi kashiri. Tima jowaniinkawo Pawa kitiiyyiinkatakaironi. Iri Oijya kimitaiyaarini ootamintotsi. ²⁴ Iriitaki kitiiyyitakaironi janiiyitai atziriiiti janta. Pinkathariiti tzimayiwitachari jowaniinkawo kipatsiki, kamiithaini isaikayitai janta ipinkathatairi Pawa. ²⁵ Iiro otsiniritapai, aña okantaitatyaani onkitiiyyitapai. Iiro ashitan- itaa nampitsi janta. ²⁶ Ikaatzi tzimayiwitachari jowaniinkawo kipatsiki, ipinkathayitairi, kami- itha isaikayitai ipinkathatairi Pawa. ²⁷ Iiro itzimai kaaripirotopaatsini, iiro jiñaitairi antayitaironi ipinkaitziri, iiro itzimapai iijatzi thiiyapaachani. Apa inampitaiyaawo josankinatakotakiri Oijya jañaayitai janta.

22

¹ Ipoña joñaagakinawo jiñaa kañaanitakaantatsiri. Kitijyaaniki okantaka. Iro shitowaatatsiri

§ 21:21 Kantakotachari jaka “kitamaari mapi” irojatzi jiiitaitziri “perla”.

isaikamintoki Pawa itsipatakari Oijya,* ² irootaki shiyaatainchari niyankiniki aatsi. Omon-tithapiyaatakawo ojoyookantakawo chochoki kañaanitakaantatsiri. Okantaitani kashiriki okithokitapai osarintsiki. Oshinchaantapai oshi. ³ Iiro otzimapai owasankitagaantsi janta. Ari osaikapairi isaikaminto Pawa, iijatzi jashi Oijya. Inkantaitatyaani jantawaitapainiri jompiratani. ⁴ Ari iñaapooyiitairi Pawa. Inkintakotamakotaiyaawo atziriiti iwairo Pawa. ⁵ Iiro otsiniritapai janta. Iiro itzimapai ooryaatsiri. Tima iri kitiiyyiinkataatsini Awinkathariti Pawa. Ari ikantaitatyiuro impinkathariwintantapai atziriiti janta.

Irootaintsi impiyi Cristo

⁶ Ipoña ikantanakina maninkari: “Tyaaryoo inatzi jiroka ñaantsi, kantatsi ankimisantiro”. Tima ikimitaakiri pairani Awinkathariti Pawa jiyotakaayitakiri Kamantantaniriiti, ari ikimitaakinari iijatzi naaka, jotyaantakinari imaninkariti joñaagayitakinawo jiroka, iro jiyoitantaiyaari jompirataniiti irootaintsi awijayiti oiyityaari paata.

⁷ Jiroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nom-piyi. Kimoshiri inkantaiya kimisantakironi ikamantantaitakiri jaka osankinarintsiki”.

⁸ Naakataki Juan osankinatzirori jiroka. Naaka ñaajaantakirori maawoni, naaka kimajaantakirori iijatzi. Ari notzirowawitanaka nompinkathatiri maninkari oñaagakinawori maawoni jiroka.

* **22:1** Kantakotachari jaka “kitijyaaniki” okimitakawo okanta botella, vidrio iijatzi cristal.

9 Ikantanakina irirori: “¡Iiro pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini jompiratai Pawa, ari nojyimi iiroka, ari nojyari Kamantantaniriiti piyitziri ‘iyikiiti’, nojyakari iijatzi inkaati kimisantaironi osankinayitainchari jaka. Aña iri pipinkathatajaantai Pawa”.

10 Ipoña ikantanakina iijatzi: “Okaatzi posankinatakotakiri awijayitatsini paata, iiro pontsirikakotziro, tima irootaintsi iñaitiro awijatsini. 11 ¡Inkaaripiroshiritawiiti kaaripiroshiritaintsiri iroñaaka! ¡Inka-maaripiroshiritawiiti kamaarishiritaintsiri iroñaaka! ¡Inkamiithapirowaitai antakirori kamiithari iroñaaka! ¡Inkitishiripirowaitai kitishiritaintsiri iroñaaka!

12 ¡Irootaintsi nompiyi! Irootaintsi nompinatairi atziriiti okaatzi jantawintakiri apanipaini.

13 Naaka ojayawori itawori osankinarintsi, Naaka ojayawori iwiyaantawori iijatzi. Naakataki itawori, Naakataki iwiyaantyaawoni. Naakataki itakaantanakawori, Naakataki thonkaironi”.

14 Kimoshiri inkantaiya kiwayitaironi iithaari, inkini ishinyiitainiri chochoki añaakaantatsiri, inkini intyaayitai ityaapiintaitzi nampitsiki. 15 Iiro ityaayitai kimitakoyitariri otsitsi, kisaminthatantaniri, antapiintakirori kamaawotatsiri, tsitokantaniri, pinkathatakiriri ogyakaawontsi, amitapiintakawori ithiiyanita.

16 “Naakataki Jesús, otyaantakiri maninkari inkamantimiro jirokapaini, inkini powawijayiniri iiroka apatowintapiintakariri Pawa tsikarikapaini. Naaka charinitariri David-ni. Naakataki jiitaitzi ‘Impokiro Oñaaminki’ ”.

¹⁷ Ikantzi Tasorintsinkantsi: “Pimpokiita”. Ari okantsitari iijatzi kimitakawori tsinani iinataityaari. Inkaati kimayitaironi jiroka, inkantayitai: “Pimpokiita”. Impokayitiita miriyitatsiri. Itzimirika kowanaintsiri imirityaawo jiñaa añakaantaniri, jirawaiti, tii opinanita!

¹⁸ Tzimatsi nonkamantiriri inkaati kimaironi jiroka tsika osankinatakoyitaka awijayitatsini paata: Tzimatsirika owanaawaitakironi okaatzi osankinatainchari jaka, ari jowanagainiri Pawa inkimaatsitaiyaawo irirori okaatzi kinkithatakotainchari osankinarintsiki.

¹⁹ Tzimatsirika thañapithatantyaawoni okaatzi osankinatainchari jaka, ari inthañapithataiyaari paata Pawa irirori iiro ishinitainiri chochoki añakaantatsiri. Iiro ityagai nampitsiki ikinkithatakotaitakiri jaka.

²⁰ Jirika kinkithatakaantakirori maawoni jiroka, ikantzi: “Irootaintsi nompiyi”. Ari nokantzi naaka: “Ari onkantyaari, thaankiini pimpiyi”. ²¹ Onkamintha inshironkayitaimi Awinkathariti Jesucristo janta. Ari onkantyaari.

KAMIITHARI ÑAANTSI
New Testament in Ajiñinka Apurucayali
(PE:cpc:Ajiñinka Apurucayali)

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ajiñinka Apurucayali

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ajiñinka Apurucayali [cpc], Peru

Copyright Information

© 2000, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ajiñinka Apurucayali

© 2000, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Dec 2021

f6359b3a-1ee9-58fb-a9df-96f6fcc0ffa5